

Cerkveni

GLASILO SLOVEN
SKIH CERKVENIH
GLASBENIKOV

Glasbenik

ŠT. 11, 12

NOVEMBER ◊ 1935 ◊ DECEMBER

LETO 58

Stanko Premrl:

V luči liturgične obnove gledano naše petje pri tihih mašah s svojim razvojem in literaturo.

(Konec.)

V. Naša najnovejša mašna literatura. — Pričetki boljše, v duhu liturgije usmerjene prakse.

Mašnih pesmi bodisi kitičnih bodisi prekomponiranih imamo precej tudi iz najnovejšega časa.

Večje zbirke mašnih pesmi, namenjenih samo za vstop, slavo, evangelijin vero, so sledeče: 10 Premrlovih iz l. 1914, in 10 iz l. 1925 (izšle že v treh izdajah; po prvi še l. 1927 in 1931); dr. Kimovčevih 6 mašnih pesmi v zbirki »Srce Jezusovo« in 14 v samostojni zbirki; 8 Fabianijevih, 10 Franc Maroltovih, 12 Karlo Adamičevih, 4 Mihelčičeve za mešani in 5 za moški zbor, Jobstovih 6 mašnih in 9 lahkih mašnih, 14 Železnikovih, 10 Zrimškovih; v Vodopivčevi zbirki »Gospodov dan«: 2 Sattnerjevi, 1 Albert Lebanova, dve dr. Kimovčevi, 2 Vodopivčevi, 1 Grumova, 1 Klemenčičeva, 1 Bratuževa, 2 Premrlovi, 1 Jobstova, 1 Doktoričeva, 1 Komelova, 1 Hochreiterjeva, 1 Tomčeva za advent, 2 Železnikovi (eno za božično dobo, eno za postno) in 1 Laharnerjeva za velikonočno dobo; v Vodopivčevi zbirki »Laudate Dominum« 8 mašnih za moški zbor skladateljev Bratuža, Komela, Laharnarja in Vodopivca; v Premrlovih »Moških zborih« več mašnih, deloma že drugod natisnjenih, deloma za moški zbor prirejenih (Foesterjevih, Premrlovih, Vodopivčevih, Mihelčičevih) in dve dr. Kimovčevi izvorni. Seveda je te vrste mašnih pesmi mnogo tudi v rokopisih.

Zbirko mašnih pesmi s tremi napevi skladateljev Vodopivca, Sočenka in Breka je izdal Srečko Gregorec. Dr. Ki-

movec je izdal dva enoglasna mašna speva (seveda s sprem-
ljevanjem) tudi v treh spevih: 1. za vstop, slavo, evangelij in vero,
2. za darovanje in svet, 3. za pred in po obhajilu.

Cele slovenske maše so zadnja leta zložili in izdali: Aloj-
zij Mav Slovensko mašo na čast Slomšku v sedmih spevih;
Anton Kosi Mašo za Marijine praznike v desetih lahkih
spevih; p. Hugolin Sattner Mašo »Kvišku srca« (v devetih
spevih); Franc Venturini Sv. mašo v šestih spevih za me-
šani zbor in Sv. mašo za moški zbor; Emil Adamič Mašo
po napevih iz Kokošarjeve zbirke v šestih spevih Emerik
Beran Tri slovenske maše (dve po 6, eno s 7 spevi); Matija
Tome Mašo »Stopil bom k oltarju« v osmih spevih; Ivan
Laharnar mašo »Vladar vesoljstva« v osmih spevih (C. Gl.
1932 in v posebni izdaji). V Cerkv. Glasbeniku (1924) je izšla Ludovik
Viternikova maša (pet spevov, dva: »Obhajilo« in »Konec« sta
ostala nenatisnjena); Martin Železnikova maša v Vodopivčevi
zbirki »Gospodov dan« (osem spevov); Josip Šterbenčeva maša
»Kvišku srca« v C. Gl. 1935 (osem spevov); Ferdo Skokova
maša (devet spevov) v posebni izdaji l. 1935. V rokopisu so še dve
Grumovi, štiri Avgust Cererjeve, Anton Jobstova,
ena Venturijeva, ena Emil Adamičeva in ena Alojzij
Rozmanova. Zadnje tri in ena Grumova so za mladinske zборе.

Toliko število celih, prekomponiranih maš, je za naš najnovejši čas
vsekakor razveseljivo in pomembno dejstvo. Čedalje bolj prihajamo do
spoznavanja, da so za mašo najprikladnejši mašni spevi, ki pa pridejo poleg
liturgičnega tudi še v glasbeno umetniškem oziru do veljave najbolj v
enotno in celotno prekomponirani maši.

Najnovejši čas je dal tudi nekaj staroslovenskih maš:
dr. Kimovčevo, Vodopivčevo, Karlo Adamičevo, Va-
siliij Mirkovo in Saša Šantlovo.

Stremljenju najnovejšega časa, ki posebno poudarja daritveno stran
sv. maše in ki naj se pokaže tudi v primernih mešanih pesmih, smo dali
izraza že v več prav za darovanje in Svet zloženih pesmih.
Vodopivčeva zbirka »Gospodov dan« prinaša Komelovo (str. 14)
in Hochreiterjevo (str. 15); »Cerkveni Glasbenik« pa je
objavil Premrlovo Darovanje, Svet in Popovzdigovanju
(1934) in recitacijo Darovanje (1935). Sem spadajo tudi Pre-
mrlov in Kendov Svet in Kendov Po povzdigovanju
(1932). Več Kendovih daritvenih skladb je še v rokopisu. Istotako nekaj
dr. Kimovčevih značilnih, naravnost iz liturgije vzetih pesmi za
darovanje in obhajilo (ofertorij in komunija). Pravkar so izšle
nove daritvene pesmi v dr. Kimovčevi Partituri k zbirki
Sv. maša in pesmi in zbirka Premrlovih daritvenih (po-
natis I. zbirke mašnih z daritvenimi besedili).

Med posameznimi mašnimi spevi omenjamo Emil Adamičev »Gospod, usmili se« (Zbori III., str. 4 e), Grumov Oče naš v njegovih šestih cerkvenih spevih, in kot posamezno objavljen še Šantlov »Jaganče božij« (Zbori III., str. 5—6 b).

Marsikatera slovenska pesem novejše dobe, kakor tudi ta ali ona slovenska, oz. staroslovenska maša je že instrumentirana. V tisku seveda take stvari navadno ne izidejo. Opozarjam pa na p. H. Sattnerjevo mašno št. 5 (d-dur) izišlo v C. Gl. 1917, ki jo je za godbo na pihala priredil dr. Čerin.

Naša najnovejša, zlasti glede prekomponiranih maš izredno bogata pa tudi z navadnimi ali izrazito daritvenimi mašami dokaj izdatna literatura govori dovolj glasno, da prehajamo vendarle v boljšo in pravilnejšo prakso. To, kar nam naš Prezvzišeni zadnji čas glede petja mašnih pesmi zaukazuje, se vrši že na mnogih korih, na nekaterih že več let. Izvajajo se večkrat cele slovenske maše. Tudi red raznih mašnih pesmi smo že precej uravnali in ne pojemo v začetku maše samo navadnih mašnih pesmi, temveč v raznih cerkvenih dobah in ob večjih praznikih začenjamo s praznično pesmijo, oz. adventno, božično, postno, velikonočno, pa tudi z mašno, ki je zložena prav za ta ali oni praznik, za to ali ono cerkveno dobo. Semtertje razne mašne molitve tudi recitiramo, da ostanemo čim bolj v stiku z oltarjem in daritvijo.

Vsi ti najnovejši pojavi glede mašnega petja na naših korih so lepa in vesela znamenja, da se liturgično prebujamo. Če bomo v tem smislu nadaljevali, če bodo gg. župniki in pevovodje storili povsod, kar treba, bomo mogli na tem polju beležiti v doglednem času še večje, splošne uspehe.

Dr. A. Dolinar:

Zgodovina katoliške cerkvene glasbe.

(Dalje.)

Nekaj pripomb o oblikovni in skladateljsko-tehnični strani Haydnovih latinskih maš:

Sonata in rondojeva oblika igrata tukaj važno vlogo. Prva je zlasti važna, ker uvaja tudi drugo temo, ki prvi kontrastira in je v splošnem liričnega značaja. Pri rondu se glavni tema večkrat povrne: med te ponovitve so vneseni vmesni stavki, ki se razvijajo iz glavne teme. Čeprav je med besedilom in pripadajočo glasbo neka zveza, vendar so za tvorbo period in celih stavkov večinoma le muzikalni oziri merodajni, katerim se mora besedilo — potom ponavljanja, krajsanja itd. prilagoditi. Prevladuje harmonski slog, tudi kontrapunktika je utemeljena na harmoniji.

Povezanost medsebojnih delov n. pr. v »Gloria« ali »Credo« je Haydn reševal na 2 načina.

Prvi nalikuje kantatnemu principu (n. pr. v Bachovi h-mol maši) in je neapolitanskega izvora.

Pri Haydnovi Cecilijini maši sestavlja »Glorio« nič manj kot 7 v sebi zaključenih delov: razen zbornskih delov, ki so prekinjeni z manjšimi ali večjimi solo-spevi, najdemo eno pravo sopransko koloraturno arijo, kot tudi zelo razsežen tercet za: alt, tenor in bas. Kako trhla je zveza med glasbo in besedilom, dokazuje dejstvo, da so v Breitkopf Härtlovi izdaji celotni stavki v kompoziciji spuščeni, pri čemer pa so odvišno besedilo kratkomalo na ostale stavke porazdelili.

V *Maria-celjski maši* (l. 1782) se Haydn temu načinu odmika in stremi po močnejšem osredotočenju in popuščanju glede virtuosnih solo-arij. Kot nadomestilo je vpeljal solo-kvartet: kjer je posameznim glasovom dana možnost dramskega in kolorističnega izživetja, vendar se pa vsake pretirane virtuosnosti dovolj srečno obvaruje.

V mašah po l. 1796 (glej Cerkv. Gl. l. 1935, str. 133) se pojavlja *nov oblikovalni način*: motivično in tematsko delo, ki ga je bil vajen pri instrumentalni glasbi, je presadil tudi na mašno kompozicijo. Ta drugi način ne mara zaključenih oddelkov v maši, ampak vse medseboj potom motivičnega in tematskega dela poveže. Maria-celjska maša stilno ni povsem enotna in niha med obema načinoma: morda je bil ravno ta notranji dvoboj (glede oblikovanja mašne kompozicije) eden tistih vzrokov, ki mu je branil nadaljno zaposlitev z mašno kompozicijo — odkoder je sledil oni 14 letni premor.

Šele, ko se je Haydn v l. 1796 na višku svojega udejstvovanja ponovno pričel baviti z mašno kompozicijo — se mu je posrečilo priti do gotove uravnovešenosti v njenem oblikovanju. (V to dobo spadajo: *Heilig-m-Pauken-m-Nelson-m-Harmonie-m.*)

Prvine iz starejših maš se najdejo tudi v prej imenovanih: vokalni solo najdemo tudi tukaj, vendar je glede obsega znatno skrčen, njegova melodična linija preprostejša in jasnejša. Njegovo vlogo je prevzel zdaj solo-kvartet, ki v svojem kontrapunktično izpeljanem značaju kontrastira polnemu (tutti) stavku in sicer: nota pri noti. Želja po močnejšem osredotočenju (koncentraciji) vodi do smiselnejšega kontrapunktičnega dela. Uporaba fuge je pogostnejša; credo v Nelsonovi maši uporablja kanon v kvinti, incarnatus v Heilig-maši pa troglasni kanon.

Orkester, ki je prej šel s pevskimi glasovi, ubira sedaj samostojno pot. Povsod se čuti močnejše in globokejše dožemanje vsebine, ki jo besedilo prinaša.

Vrsti kantate in oratorija se je Haydn tudi oddolžil: v letih 1763 in 64 dogotovljeno kantato je zložil v proslavo imendanu dobrotnika Esterhazy; v l. 1768 zloženo imenovano »Applausus« pa povodom svečanosti izvolitve vrhovnega predstojnika v nižjeavstrijskem samostanu Göttweing.

Iz l. 1790 datira priložnostna kantata »Izvolitev kapelnika«. (Die Erwählung eines Kapelmeisters.) V l. 1792 je bilo izvajano v Londonu zborovsko delo: Vihar.

V vrsti oratorijev je prvi »Vrnitev Tobija« (1774—75), docela v neapolitanskem slogu.

Zanimiv po nastanku je oratorij: 7 besedi Zveličarjevih na križu. L. 1785 je dobil naročilo, naj napiše za mesto Cadi v Španiji instrumentalno glasbo, ki naj ima za podlago: 7 poslednjih besedi Zveličarjevih na križu: delo naj bi se izvajalo v postnem času v cerkvi. Haydn je napisal uvod, 7 stavkov, ki jih je nazval »sonata« (oblikovno samo nalikujejo sonatni obliki) in kot zaključek slikanje potresa ob Zveličarjevi smrti. Orkestralno spremljavo so tvorila godala, 2 flavti, 2 oboi, 2 fagota, 2 rogova, 2 trobenti in pavke. Pred vsako sonato je bila recitativno izvajana dotična beseda. Glasba je bila pisana tako živo in občuteno, da je kar govorila. Prav naravno je bilo, da se tej pasijonski glasbi vključi besedilo in se ta tako spremeni v kantato. Josip Fieber, kapelnik v mestu Passau, je to prvi poskusil. Skladatelj s tem sicer ni bil zadovoljen, vendar ga je tako zanimalo, da je sklenil to delo sam izvršiti: revizijo besedila je izročil Gottfriedu van Swieten.

Oratorija »Stvarjenje« in »Letni časi« padeta v l. 1797, oziroma 1801. Nastala sta oba po vrnitvi iz Londona, kjer je nabral polno vtisov Händlovih monumentalnih skladb, ki so bila izvajana povodom velike Händlove proslave l. 1791.²

Poleg Dunaja je imela Avstrija v 18. stol. še drugo glasbeno središče: Salzburg. Pomen tega »nemškega Rima« v cerkveno-glasbenem pogledu je bil očit že v vsem 17. stoletju; kot drugo cerkveno središče Avstrije je obdržal svoj važen položaj, dokler ni prišla sekularizacija. V muzikalnem oziru je doseglo mesto v sredi 18. stol. svoji višek — odkoder je izšel Mozart.

V vrsti tu delujočih glasbenikov — Biber (oče in sin), Eberlin, Adalgasser-Lolli je v l. 1743 nastopil Leopold Mozart (1719—1887) mesto violinista v nadškofovi dvorni kapeli. Po Eberlinovi smrti je postal namestnik kapelnika; kot vodja orkestra pa je bil pozvan v Salzburg Mihael Haydn (1737—1806), mlajši brat Jožefa H. Nekateri nazivajo omenjeno skupino skladateljev salzburško šolo (Adler, Handbuch der Musik, str. 762.).

Tukaj je bil l. 1756 kot sin knezoškofovskega dvornega kompozitorja rojen W. A. Mozart. Že zgodaj je kazal znake »čudo deteta«; oče, ki mu je bil učitelj, ga je že kot 6-letnika vzel na umetniška potovanja v München in na Dunaj, ki so bila vsa z uspehom venčana. L. 1769 je bil Wolfgang imenovan koncertnim mojstrom v Salzburgu, preživel je pa večino svojega tvornega življenja na Dunaju, kjer ga je v l. 1791 izsledila prezgodnja smrt.

² Primerjaj: Geiringer: Joseph Haydn, str. 132.

Njegova cerkveno-glasbena dela obsegajo 15 maš, 4 litanije, 4 Kyrie, 9 ofertorijev, 1 Te Deum in več manjših skladb raznovrstnega značaja, izmed katerih je »Ave verum corpus« čudovito globoko zajeta. Kot največje delo pa velja »Requiem«, ki ga je dovršil dunajski kapelnik Süssmayer. Glasba pri Requiemu je najzrelejši sad Mozartovega studija Bachovih in Händlovih del. Skladateljev notranji razvoj je ravno v zadnjem letu življenja pokazal izredno silo in moč, na kateri se je telo razbilo, njen duh vpliva z mladeniško-vihravo silovitostjo na umetnost sledečih dob in pridobljeni duševni preobrat postane kmalu skupna last — pravi Mozartov življenjepisec R. Haas (str.157).

K cerkveni glasbi štejemo tudi tako zvane »sonate« z malo zasedbo godalnih instrumentov in orglami: izvajali so jih kakor mašne vložke k branju lista; vse so enostavkovne, le 2 izmed 15 zahtevajo večji orkester, kar bi značilo, da so bile namenjena za »Missa solemnis«.

Z njegovo preselitvijo na Dunaj stopi cerkvena glasba v ozadje. Le torso c-mol maše iz časov 1782—1783, potem »Ave verum« in Requiem spadajo v ta čas. Izmed prejšnjih skladb za cerkev izvirajo nekatere iz časov prvega bivanja na Dunaju, večina pa iz Salzburga — po končanih potovanjih. Morda je glavni vzrok ta, ker Mozart na Dunaju ni bil več v stikih s škofovo kapelo, torej tudi ne s cerkveno glasbo, in ni bilo nagiba, ki bi ga silil k skladanju za cerkev. Slog, ki ga je v Requiemu nakazal, imenujejo znanstveniki: sinfonični cerkveni slog v kontrapunktični zamisli, pa na harmonski osnovi.¹

Tretji v tej vrsti najvišji je Ludvik van Beethoven. Rojen je bil 17. dec. 1770 v Bonnu kot sin knezovega dvornega pevca. Knez sam ga je l. 1792 poslal na Dunaj, kjer je bil Haydnov učenec. Mödling pri Dunaju in Dunaj sam sta bila od tedaj naprej njegovo bivališče. Zadnja leta življenja mu je grenila oglušnost. Umrli je v marcu l. 1827 na Dunaju. Največji mojser instrumentalne glasbe je to svojo veličino pokazal tudi v obeh latinskih mašah: prva maša v C-duru je nastala l. 1807 in »Missa solemnis« v D-duru v l. 1819—1823. Njegova glasba v teh delih ni iskanje, temveč izpoved in priznanje Boga. On išče najveličastnejše in najbolj prepričevalne glasbene misli, ki jih hkrati prav s preprostimi sredstvi doseže. Njegova glasba je mistično doživetje o božjih resnicah: prav za prav so to že znaki romantične dobe. V »Missa solemnis«, ki jo je napisal povodom ustoličenja svojega dobrotnika in učenca nadvojvode Rudolfa kot nadškofa olomuškega (1820), ki jo je sam nazval kot svoje najboljše delo, tehnično in izrazno ne prekorači onih mej, ki se stavljajo cerkvenemu slogu, le glede obsega je delo prekoračilo zahtevani liturgični okvir. Kontrapunktika je tukaj čudovito poduhovljena: v Brucknerju najde potem novo in najvišjo mirnost, ki jo zopet popolnoma usposobi za službo liturgije. Manj pomemben je oratorij: Kristus na Oljski gori.

¹ Offo Ursprung: Die kath. Kirchenmusik, str. 246.

Spremljanje cerkvenega petja.

Naši vodilni cerkveni glasbeni krogi so že poudarjali, da bi bilo idealno, če bi se pri petju cerkvenih pevskih zborov, ki pojo večglasno ali pa morda celo včasih le enoglasno, uporabljale orgle le takrat, kadar skladba izrečno zahteva. To se pravi takrat, ko je pesem za spremljanje pisana; drugače naj bi bilo petje brez nje, torej a capella. To idealno stremljenje bi bilo moč doseči postopoma, če bi najprej premagali dve oviri: prvič če bi dobili dovolj lepih strogo vokalno pisanih skladb, drugič če bi od naših organistov mogli zahtevati, da svoje zборе dosledno vadijo v izrazito vokalnem petju.

Prvo težavo bi morali rešiti naši cerkveni skladatelji. Priznati moramo, da pevskih pisanih skladb nimamo mnogo, čeravno je slovenska cerkveno-glasbena literatura dokaj bogata tudi na novejših kompozicijah. Po večini naši skladatelji preveč instrumentalno čutijo. Zaradi lepo donečega akorda ali za uho prijetno izpeljane fraze ali prehoda se gromadijo v sicer preprostih skladbah težka mesta, preko katerih povprečen zbor brez krepke spremljave nikakor ne more. Iz tistih razlogov se v glasovih uporabljajo težko pevni intervali, ki zopet onemogočajo petje brez spremljave ali pa celo izvedbo skladbe sploh. Nočem vsiljevati svojih nazorov, ali vendar se mi iz prakse zdi, da je tudi pri homofonsko pisanih skladbah treba zelo paziti na pevno melodično črto posameznih glasov, in da je petju primernejša polifonija, kjer ima vsak glas svojo določeno melodijo, ki se je pevec mnogo lažje priučil kakor golega spremljevanja v nerodnih intervalih. Križ je le z ritmom. Starejših pevcev pač ne bo mogoče ritmično tenkočutno izvežbati, pač pa se to mora poskušati pri mladini. V ta namen nam pa občutno primanjkuje lahkih skladb. Treba bi bilo pričeti pri preprostem dvoglasju, kjer bi vsak glas pel samostojno melodično in ritmično črto. Nekaj sicer imamo tovrstne literature iz zadnjega časa v svetni glasbi, a je večina za začetke pretežno, v cerkveni pa ne vem, ali imamo kaj ali nič. Z lahkimi, polifonsko pisanimi najprej dvoglasnimi, pozneje večglasnimi skladbami, kjer spremljave sploh ni, bi se mogli postopoma prikopati do izrazitega vokalnega petja, ki je po določbah najvišje cerkvene oblasti — svete Stolice — najprimernejše za povzdigo iskrene pobožnosti.

Druga ovira je v rokah naših organistov in pevovodij, da jo odstranijo. Vsi bi se morali dosledno zavedati, da leži težišče petja pri liturgičnih obredih na pevcih in ne na orglah. Moč izraza je v živem glasju, ne v mrtvem instrumentu. Zato bi bilo potrebno, da prično gojiti polagoma čisto vokalno glasbo tudi v cerkvi. Da so celo naši preprosti in slabejši zbori zmožni a capella petja, je več ko dognano. Samo pravilne izbere skladb je treba in pa nekaj več truda ter dobre volje. Pričeti moraš počasi, da pevcev ne oplašiš. Recimo za začetek vsak mesec enkrat ali dvakrat po eno pesem brez spremljave. Treba je skrbne priprave. Navadno se pri nas tako prakticira, da se veliko novega, razmeroma težkega

poje, vse pa je površno naučeno. Pevci se zanesljivo naslanjajo že pri skušnji na harmonij, v cerkvi pa še bolj zanesljivo na orgle. V svojem petju niso trdni in bi se nemara takoj vse petje zrušilo, če bi prenehala spremljava. Zato je spremljanje po večini premočno in petje duši. Pevci so navajeni na to, da jih orgle popolnoma »nosijo«. Zato zbor, četudi je dober in lep v glasovih, ne doseže tistega sočnega zvoka, če bi tudi organist za nekaj taktov prenehal spremljati. Za ubranost glasov je treba skrbne vaje brez slehernega instrumenta. Takrat šele čutiš, kako se glasovi zlivajo, kateri je premočan in kateri prešibek in takrat je šele mogoče govoriti o pravi dinamiki. Petje dobi svoj značilni zvenk, v katerem je skrita prav njegova lepota. Prav in idealno bi bilo, če bi se pri skušnjah kar največ mogoče vse pesmi vadile čim več brez instrumentalne spremljave, ko so posamezni glasovi svojega petja naučeni. Zbor bo pričel vokalno doneti, pevci se bodo pa navadili sigurnosti in točnosti, ki je pogoj pevskega napredka.

Prav za prav pa jedro pričujočega spisa ni razmišljanje o uvajanju strogo vokalnega petja v naše cerkve, marveč o spremljanju petja. Vendar bi bilo nadaljnje razpravljanje brez tega nekoliko dolgega uvoda skoraj nemogoče. Ugotoviti je bilo namreč treba brez ovinkov, da je in mora biti petje vedno in povsod glavno, spremljanje pa postransko, razen v izjemnih slučajih.

Iz tega stališča logično slede posledice.

V prvi vrsti je jasno, da je vsako spremljanje nepravilno, kadar petje pokriva. V tem pogledu se pri nas mnogo in večkrat zelo občutno greši. Krivdo je iskati v prepovršni pripravljenosti zbora in pa v pretežkih pesmih, kakor smo že zgoraj ugotovili. Ker se pa ta praksa ponavlja nedeljo za nedeljo, se organist in pevci nanjo kar privadijo in če organist ne naganja orgel na vso moč, so pevci negotovi in izgleda, da nekaj ni v redu. Ker je nemogoče takoj v večjem obsegu uvesti celo pri prav dobrih zborih a capella petje, naj bi se pa takoj sistematično pričela na naših korih zatirati navada preglasnega spremljanja. To je z dobro voljo takoj izvedljivo. Organist mora skrbno paziti, da zbor vse pesmi popolnoma obvlada. Poje naj se z zborom manj, pa tisto lepo! Petje zbora pri dveh mašah in še morda pri krščanskem nauku popoldne je nemogoče. Zbor naj poje samo pri eni sv. maši, ostalo se prepusti ljudskemu petju, ki se hvalevredno širi po naših farah. Zborovski pevci bodo razbremenjeni in jim bo mogoče ono, kar pojo, zares dobro izvajati. Organist mora imeti zelo tenek sluh za pravilno moč spremljave. Če je zbor v redu, ne bo zlepa prešibko, zlasti če intonačno ni nevarnosti, da bi pevci distonirali. Lepo se sliši, ako se spremljava na kakih primernih mestih sploh opusti. Nič novega ni to, saj nam v življenjepisu odličnega cerkljanskega organista, skladatelja Andreja Vavkna dr. Kimovec pripoveduje, kako je Vavken med petjem orgle pustil, pa z njimi spet poprijel, zlasti, kadar je bilo treba dinamičnega poudarka. Tako dajmo tudi sedaj! Seveda je nujni pred-

pogoj, da se zbor navadi držati intonacijo. Tudi to se z vajo doseže. Če je bilo mogoče tako postopati Vavknu pred 50 leti v čisto podeželski fari, bo tudi danes marsikje mogoče! Orgle naj bi se v močnejših registrih uporabljale le za doseganje dinamičnih vrhuncev, pa v smislu dinamičnega teka skladbe spet utihnile ali popolnoma ali vsaj deloma.

Pedal je velika odlika orgel, ker jim daje sijajno fundamentalno podlago. Brez njega orgle niso orgle, nekaj jim manjka. Vendar priporočam pri spremljanju petja ravno glede pedala posebno diskretnost, zlasti pri orglah, ki nimajo pedalnega avtomata za II. manual. Kaj rado se primeri, da je v manualu spremljava primerno šibka, pedal pa rohni in razsaja, da vse pokvari. Nočem reči, naj se pri spremljanju pedal opušča, četudi je mnogokrat primerno posebno pri orglah, ki nimajo prav tihega in gladkega pedalnega registra, a podčrtati je treba, naj bo pedal dinamično kar moči obziren. Le tako je mogoče, da se tudi v nižjih legah uspešno uveljavljajo zborovi basisti, ki jih je pri količkaj močni pedalni spremljavi slišati le v višjih legah.

Domala vsaka pesem ima pavze, nekatera več, druga manj. Orglavec mora nanje paziti in jih skrbno upoštevati. Kako pogosto se sliši, da se organist ne meni veliko zanje! Zbor ima v pavzi oddih, orgle pa pojo naprej. Dogaja se celo, da orgle sploh nikoli ne prenehajo takrat kakor pevci, niti pri pavzah, niti na koncu. Organist po končani pesmi sploh ne odtrga rok od orgel, ampak kar preludira naprej. To gotovo ni pravilno. Pesem je organizem zase, preludij spet zase in ne gre, da bi ne bilo vmes kaj kratkega presledka. Prav tako je treba točno držati vse pavze kakor pri petju, tako pri spremljanju. Kdor bi mislil, da so v skladbah pavze zato napisane, da se takt izpolni, je v zmoti. One ločijo med seboj fraze, polstavke in stavke in se v toku skladbe mora čutiti, kje se n. pr. ena fraza neha in druga prične. Poleg tega so pri petju pavze tudi za dihanje pevcev. Kdor jih točno ne drži, krivo ravna in skladbi občutno škoduje, zlasti še, ako z zategnjenimi končnimi notami zaustavlja enakomerni ritmični tek skladbe. Na koncu se pa z orglami preneha tisti hip, ko je dano pevcem znamenje, da je skladbe konec. Vsak spremljevalec naj bo prepričan, da je neoporečno spremljanje petja najdelikatnejša in najtežja zadeva za organista, ker ji je treba posvetiti vso pozornost. Kdor bi do sedaj ne bil dovolj uvaževal te resnice, naj zanaprej skuša po svojih močeh in kakovosti instrumenta na spremljavo petja skrbno paziti in se vedno nadzorovati.

S tenkočutno orgelsko spremljavo bo stalno rastla kakovost zbora, ki ga bo s točnim upoštevanjem dinamičnih predpisov in strogim ritmičnim tekom nehote, brez besed moči vzgajati in šolati. Vsakemu organistu in pevovodji je na tem, da je pod njegovim vodstvom petje lepo. Z željo, da bi bilo mogoče kaj pripomoči k lepoti petja po naših cerkvah, je ta članek napisan; v čast božjo in napredek pevske kulture naj bi tudi dosegel svoj namen!

Nekaj misli k poglobitvi pevskega študija.

Priznani jugoslovanski glasbenik je pred nedavnim napisal važno misel, ki je pa le redko realizirana v praktičnem glasbenem življenju. Glasi se: »Umetniško delo zborovodje se prične takrat, kadar je zbor sposoben, da pazi in gleda na zborovodjo, da zna vsak izmed pevcev svoj glasbeni del, svojo vlogo na pamet.«

Kratka in na prvi pogled lahka je omenjena zahteva. Toda če pogledamo stvar natančneje in hočemo prodreti globlje, v pravo razumevanje povedanega stavka, k jedru umetniškega stremljenja in delovanja, bomo opazili, kolike so zahteve, ki vodijo do pravilnega in estetskega proizvajanja glasbenih nastopov, kakšne so ovire, ki ovirajo polet k realizaciji tega pravila, zapreke, ki ovirajo mnogo zborov, da ne morejo priti do idealnih, pravilnih in umetniških nastopov.

V enem izmed zadnjih člankov sem že nakazal glavne smernice in zahteve, ki naj kažejo zborovodji in zboru pot do pravilnega, umetnostnega podajanja glasbenih teles. V tem spisu pa hočem podati analizo podrobnega študija, ki je potreben za doseg omenjenega cilja, pokazati in dokazati, da je za dober in uspešen nastop, ki naj poda sliko prave umetnosti, potreben študij, ki v svojem obsegu obvlada celega človeka, zborovodjo in pevca, njuno razumno in čustveno stran tako, da vsak obvlada svojo »glasbeno vlogo« v podrobnosti. Obojestranske zahteve, od strani zborovodje in vsakega pevca, narekujejo veliko dela, brez katerega pa ni mogoče doseči lepih, umetniških nastopov.

Ako smo bili pri dramatski predstavi, pa smo opazili, da eden izmed igralcev ni obvladal svoje vloge, se jo je premalo, oziroma slabo naučil, tako, da se je med svojim nastopom nestrpno obračal proti šepetalcu, smo govorili: Ta ni dosegel svojega namena, ker ni podal tega, kar bi moral podati. Enako je tudi s pevcem ali glasbenikom-igralcem. Ako se pevec ne nauči dobro svojega glasbenega dela, ni rešil svoje naloge. Obvladati mora svoj glasbeni del podobno, kakor dramatik svoj dramatski part. Oderski igralec bo le takrat vzbujal dobre efekte in uspel, ako bo razumno in čustveno stran svojega duševnega življenja pravilno utelesil določeni vlogi tako, da bo v njej v resnici podal harmonijo tega, kar ustvarja pravo, naravno življenje dotične vloge. Z vsemi duševnimi možnostmi se mora vanjo živeti. Enako je s proizvajanjem glasbenih teles. Tudi tu je treba uživetja, kakor pri igranju na odru, včasih še mnogo večjega in intenzivnejšega, saj mora pevec mnogokrat družiti v sebi glasbeno in dramatsko plat (spevoigre, opere i. dr.), kjer so zahteve za njega večje, kakor pri navadnem igralcu na odru. Ni dovolj, da se pevec seznanja s površnim in hitrim študijem, z določeno melodijo in meni, da je s tem zadostil predpisanimu glasbenemu znanju dotične kompozicije; nikakor ne. To misel, ki se mnogokrat nahaja med pevci, je treba popolnoma zavreči, ako hoče biti naš cilj pravo, lepo in umetnostno podajanje. Memoriranje določene melodije je šele začetek vsega študija. Najvažnejše je potem to, kako treba to glasbeno telo, oziroma melodijo »položiti v grlo«, da bo zadoščeno vsem pravilom, ki pridejo pri petju v poštev. Melodijo je treba študirati še podrobno, študirati njene sestavne dele, finese in okraske, jo fiziološkim in psihološkim potom oblikovati tako, da dobi pravilen estetski izraz. Človek, kateremu je do tega, bo takoj spoznal, ali je ta ali ona melodija, ki jo sliši, oblikovana po pravilih petja in estetiki in koliko je oblikovana. Po prednašanju določene melodije od zbora ali posameznega pevca lahko sklepamo na stopnjo tega študija. Mnogokrat opažamo, kako pevec s silo prednaša melodijo, posamezne tone nekako težko suva iz sebe, sploh ne pozna pravilnega prednašanja. Nič čudno; zakaj? Ker skoraj gotovo še ni slišal teoretične razlage in pouka, ki je prvi pogoj in podlaga petju.

Skoraj gotovo se še ni učil prepotrebnega znanja o notah, o čitanju notnih sistemov; skoraj gotovo še ni slišal o važnem poglavju dihanja in dihalnih organov, o glasilkah in njih delovanju, o tonih in o sozvočjih. Vse to bi se moralo upoznati prej, preden se prične s praktičnimi vajami. Študij o vsem tem, kar sem omenil, je prvi pogoj za pravilno in lepo prednašanje, ki je nujen cilj vsakega pevca.

S psihološke in estetske strani mora imeti vsaka melodija fraziranje, pri katerem pridejo do izraza vse nianse dinamike, barve, hitrosti in ritmike. To dosežemo z nazornim, podrobnim študijem določene melodije, ki je prepotraben, da se odstrani nepravilna »monotonost«, ki uniči vso lepoto. Prvi početki morajo vsebovati zgolj tehnične vaje, ki so most za kultiviranje glasu. Vzporedno s temi vajami sledijo vaje v intonaciji, ritmu in dinamiki. Tu ni treba dolgega teoretičnega razlaganja ali učenega predavanja; vse naj bi bilo čim krajše, a nazorno in jasno. S tem se ustvari potrebna podlaga za praktične vaje. Najbolje so vaje v lestvicah in te z različnimi vokali in konzonanti, najprej enoglasno potem večglasno. Potem sledijo vaje za legato, staccato, marcato itd., nato dinamična stran (cresc. in decresc.) in končno še vaje v različnih ritmičnih figurah. Vse to bi si moral vsak pevovodja priučiti in sistematično urediti, da bi lahko tako smiselno podajal pri posameznih vajah.

Zaradi lažjega razumevanja naj podam še shemo, ki bi naj bila kažipot k sistematičnemu glasbenemu učenju. Predvsem je treba upoštevati vse elemente, ki ustvarjajo pravilno, idealno melodijo. Ne sme nam biti melodija vse, besedilo pa nič ali obratno. Slišal sem večkrat pevca, ki je imel izvrsten organ, pa je s slabo izgovarjavo uničil pri vsakokratnem nastopu lepoto dotičnega predavanja. Nisem razumel besedila. Saj bi ne smel niti nastopiti, dokler bi ne odpravil tudi te hibe! A danes je že tako, da pride pri »ocenjevanju« in izbiranju vse drugo prej v poštev, kakor pa pravi estetski vidiki. Tudi temu bo treba napovedati boj! Za nastop ne zadosti pevec, ki ima dober glas, izreko pa zanič, ker je s tem razdrta harmonija med obema elementoma, ki bi naj v medsebojni zlitosti ustvarjala lepoto. Vsi elementi, ki so tvorci glasbenega teksta, morajo biti medseboj v urejenemu razmerju, da eden ne prevladuje drugega, da eden ni »podjarmljen« drugemu, da eden ni preveč močan, drugi zopet preveč slaboten itd. Skladba, oziroma melodija nam dalje vedno pokaže svojo ritmiko in taktiko, svojo časovno hitrost, trajanje, dinamiko, značaj itd. Vsem tem činiteljem, ki so prevažni pri glasbenem študiju, treba posvetiti mnogo pozornosti pri teoretičnem pouku.

Pri praktičnih vajah melodije s tekstom se torej poslužujemo najprej deklamacije golega teksta, ki ga hočemo pozneje peti. Učiti se je treba besedila. Študij besedila je izborna vaja, ki pomaga k izpopolnitvi vseh fizioloških pravil, ki zahtevajo pravilnost dihanja, pravega nastavka tona, pravo vokalizacijo in govor sploh. Potem pride na vrsto intonacija in ritem, ki ga spojimo z besedilom in končno šele začnemo z učenjem in predavanjem melodije. To je pot, ki vodi do pravega, umetnostnega predavanja. Seveda je mnogokrat to otežkočeno in včasih nemogoče, ker ni časa, zmožnega materiala itd., toda brez truda in žrtev je pot do umetnostne višine ustavljena.

In končno še o uživetju, ki mora biti pri vsakem podajanju. Treba je še posebnega, razumnega uživetja, po katerem človek razumeva in doživlja vsebino in značaj skladbe, ozir. melodije. Ako je n. pr. treba predavati melodijo, ki izraža bol ali žalost, je treba iskati vzroke in nagibe, ki so dovedli skladatelja do tega, da je dal skladbi ravno tak značaj in poiskati iz človeškega čuvstvovanja tisto čuvstvo, po katerem je učinek omenjene melodije najbolje zadet. Treba je torej dvojnega uživetja, od strani razuma in od strani čuvstva. To uživetje nam potem rodi občutje, ki ga prikazujemo v pesmi (melodiji). Ako je občutje žalostno, bo tudi naša pesem žalostna, boleštna. Ako je občutje

veselo, bo tudi naša pesem razigrana, vesela. Melodijo moramo popolnoma zlititi v svoje čuvstvovanje. Ves človek se mora zatopiti v vsebino pesmi, iz katere se mora roditi pravilno, pesmi odgovarjajoče čuvstvovanje.

To so misli, ki bi naj služile k praktičnemu pevskemu študiju. Vznikle so na osnovi opazovanja in praktične izkušnje. Mnogo mi je do tega, da jih poudarim, kajti danes se v splošnem tako malo stori za lepo, estetsko podajanje glasbenih umetnin.

Fran Ferjančič:

Kako pa je z glasbenim arhivom na naših cerkvenih korih?

Prvo vprašanje seveda bi bilo, ali imajo sploh vsi naši cerkveni kori glasbeni arhiv? Z drugimi besedami: ali imajo vsaj kako večjo ali manjšo omaro, v katero se spravljajo in zaklepajo cerkvene muzikalije in vse drugo, kar spada h glasbi in je lastnina dotične cerkve? Pred leti smo čitali, kako je neki uzmovič na skrivnem obiskoval razne cerkvene kore in tamkaj izmikal muzikalije, na to pa jih drugje ceno prodajal. Te nečedne kupčije bi premeteni tiček nikakor ne mogel vršiti, ako bi imeli na dotičnih korih cerkvene muzikalije lepo varno zaklenjene v omari. In tako omaro bi morali brezpogojno imeti na vsakem cerkvenem koru. To zahteva izrečno druga ljubljanska sinoda iz l. 1908. V poročilu o dotični sinodi beremo namreč na 182. strani ta-le predpis: »Na prikladnem prostoru na koru naj se postavi omara, v kateri naj se hranijo skladbe, knjige in druge potrebne stvari, da ne bodo ležale na koru razmetane, se mazale, trgale in pokončavale.«

In takoj nato določa še ista sinoda: »Preskrbi naj se za zapisnik vseh pevskih priprav; v zapisniku naj se popišejo skladbe, knjige in vse, kar se je za pevce nabavilo, in sicer pod zaporednimi številkami; na vse cerkvi lastne tiskovine naj se namreč pritisne župni pečat in zapiše številka, da se morejo od drugih predmetov ločiti kot lastnina kora.«

In šest let pozneje, 1. februarja 1914, je izšla »Okrožnica o cerkveni glasbi v ljubljanski škofiji«, v kateri zahteva tedanji naš višji pastir Anton Bonaventura Jeglič prav isto, ko piše: »Slednjič ukazujem, da ima vsak organist tekom enega leta zasnovati inventar cerkvenih muzikalij: latinskih maš, ofertorijev, gradualov, Tantum ergo, Te Deum, zbirki slovenskih pesmi in orgelskih preludijev. Vsaka vrsta imej svoje številke, vsem pa se pritisne cerkveni pečat. V tem inventarju naj bodo popisane tudi orgle in prihodki organista. Vsak organist imej pa tudi dnevnik, v katerem naj vpisuje vse skladbe, ki so se proizvajale na koru. Obe knjigi naj bosta pripravljene nadzorniku v vpogled.«

Uže prej omenjena ljubljanska sinoda pa predpisuje organistu še neke posebne vrste zapisnik, ko določuje: »Organist imej dnevnik, v katerega zapisuj določene pesmi za vsako nedeljo in vsak praznik, za procesije in druge pobožnosti; pred vsako nedeljo naj da zapisnik potrditi župniku.«

Tudi ta naredba je vse hvale vredna; le žalibog, da se marsikje ne spo-
nuje. Pred davnim časom že mi je neki organist rekel, da se je v svoji natanč-
nosti hotel ravnati tudi po tem predpisu. Parkrat je nesel spored župniku v
potrdilo, a župniku to ni bilo ljubo. Rekel je: »Le pojte, kar se vam zdi prav.
Jaz se itak na glasbo ne razumem.« In tako ga organist nadalje ni več nad-
legoval s svojimi glasbenimi sporedi. A dotični župnik nikakor ni ravnal modro.
Če se tudi res na glasbo ne razume bogvedi kaj, vendar vsaj na besedilo
bi se moral razumeti, da bi znal presoditi, ali je kako besedilo primerno za

nedeljo ali praznik. Zato je vsak dober župnik vesel, ako mu organist pred nedeljami in prazniki predloži spored za naslednji dan. Saj je to dokaz vestnosti organistove, a obenem tudi dokaz vestnosti župnikove.

Kakšna bodi na koru omara za glasbeni arhiv, ni nikjer natančneje določeno. Vsekako je pa želeti, da je ta omara praktična in da kolikor mogoče ustreza svojemu namenu.

Vzor take omare sem videl tu v Novem mestu pri dragem prijatelju, g. Karlu Grebencu, deželnosodnem svetniku v pokoju. G. Grebenc stanuje s svojo sestro gospo Marijo vdovo Goleševu in pridno postrežnico Ano, ki ima tudi veliko veselje do petja in glasbe, v Pugljevi ulici šte. 3. Gospo sestro sem že v predzadnjem Cerkvenem Glasbeniku (str. 110) omenil kot bivšo vrlo cerkveno pevko za časa kapiteljskega organista Krausa. G. svetnik je muzikalčno zelo nadarjen in je v prejšnjih časih igral tudi več instrumentov. Odkar si je pa leta 1910. omislil prvovrsten gramofonski aparat, se je oprijel zlasti gramofonske glasbe. Njegov gramofon slavi torej letos 25 letni srebrni jubilej, odkar je prišel v posest g. Grebenca, a igra še vedno korektno. Dasi g. svetnik občuduje in visoko ceni tudi radio, vendar v neki pesmici, ki jo je sam sestavil, našteva tudi prednosti gramofonove. V gramofonu posluša človek, kar sam hoče, in ne, kar mu drugi odločijo, in kadarkoli hoče ter nemoteno od raznih vremenskih in drugih zunanjih vplivov.

»Ne morje šumeče, ne grom iz nebes
med lepe akorde ne meša se vmes.«

G. svetnik si je nabavil lepo število gramofonskih plošč. Pred nedavnim časom je imel 511 najrazličnejših komadov na 315 ploščah. Po sedanjem stanju šteje njegov repertoar 444 komadov na 270 ploščah.

Na moje vprašanje, koliko časa bi se potrebovalo za odigranje vseh teh 444 komadov, mi je g. svetnik odgovoril, da bi bilo treba za to cele tri dni in noči ter še dve uri. Toda igrati bi se moralo neprenehoma. To mi je pojasnil na ta enostavni način: »Ako računamo za odigranje vsakega komada samo 10 minut, bi za odigranje vseh 444 komadov potrebovalo 4440 minut ali $(4440 : 60) = 74$ ur. Ker ima dan 24 ur, znaša to $(74 : 24)$ ravno tri cele dni in noči ter dve uri.«

Za shrambo vseh teh mnogoštevilnih plošč si je dal g. Grebenc izdelati jako primerno omaro po lastnem načrtu. Omara je dvokrilna. Ves notranji prostor je pokončno razdeljen v tri dele. Vsi ti trije deli pa imajo 30 predalov, ki so proti zunanji strani odprti, da se lahko vdevajo vanje plošče; zapro vse predale obenem omarina vrata. Vsak predal ima svojo številko in tudi nadpis, kakšne vrste glasba se nahaja v gramofonskih ploščah; na pr. I. cerkvena glasba; II. koračnice; III. ouverture; IV. opere i. t. d. In tako obsega ta splošna opredelba glasbe v razne vrste 23 števil. Nato pa se v vsakem teh 23 oddelkov po abecednem redu naštevajo posamezni komadi. Pri vsakem komadu sta zaznamovani dve številki: prva znači, v katerem predalu se nahaja dotični komad, druga pa, katera skladba v predalu je oni komad. Ako hočemo na pr. poiskati koračnico, imenovano »Nibelungen-Marsch«, ki je posebno slovesna in lepa, odprimo v katalogu oddelek »koračnice«, katerih je navedenih 72. Pod začetno črko »N« najdemo takoj zaželeno koračnico. Poleg naslova koračnice stojita dve številki: 2, 4, kar pomenja, da se plošča te koračnice nahaja v drugem predalu kot četrta plošča. Ker ima g. svetnik tako krasen red v omari in v zapisniku, mu je mogoče v trenutku najti katerikoli glasbeni komad svoje gramofonske zbirke.

Kar je rečeno tu o gramofonskih ploščah, prav isto velja tudi o cerkvenih muzikalijah. Ali bi ne bilo želeti, da bi imeli podobno omaro in podoben zapisnik za cerkveno glasbo tudi organisti na cerkvenem koru? Kako lahko bi

bilo najti to ali ono cerkveno glasbo, ki se sicer dostikrat kam založi, in kako skrbno bi bile cerkvene muzikalije zavarovane pred tatovi, pa tudi pred oprahčenjem in drugačnim pokvarjenjem! Koliko dlje časa se ohranijo muzikalije, ako so lepo spravljene v omari! V zelo slabi luči pa se nam kaže organist, ki v tem oziru nima reda na koru. Naj nihče ne misli, da sta omara in zapisnik na cerkvenem koru samo nasvetovana »ad libitum«. Kakor smo slišali, sta naravnost zapovedana. Ako že mora torej na koru biti arhivna omara, naj jo tamkaj, kjer je še ni, čim preje postavijo in pri tem pa naj pazijo, da bo omara kar najbolj ustrezala svojemu namenu. Istotako pa naj bo tudi zapisnik res natančen, pregleden in praktičen. Ako bo imel organist cerkvenoglasbeni arhiv v lepem redu, bo to njemu samemu v čast in veselje, v veliko zadovoljnost pa bo to tudi nadškofijskemu glasbenemu nadzorniku.

Bernard Pirnat:

Črtice iz življenja slovenskega organista.

(Dalje.)

Škofja Loka.

L. 1896 sem začel učiti 14 novih pevk, a med temi je ostalo malo stano-
vitnih in potrpežljivih.

Dne 5. avgusta 1897 je bila slavnostna skupščina v proslavo sv. Cirila in Metoda. Udeležencev udov sv. Cirila in Metoda je bilo mnogo, tako da z domačimi farani je bila cerkev — za to priliko krasno ozaljšana — natlačeno polna. Petje je bilo v občno zadovoljnost, kakor sta pisala Slovenec št. 172 in Slovenski Narod št. 178. Gospod župnik Ivan Tomažič je daroval tiho sv. mašo, pri kateri smo peli sledeče: Oče večni, B. Pirnat; Marija skoz življenje, L. Hladnik št. 14; Le sem, o duša moja, p. A. Hribar; Sv. Ciril in Metod, p. A. Hribar. Peli so domači in kapucinski pevci, ter zato dobili 10 gold. — Sv. Ciril in Metod prosita za nas!

L. 1898 je pevski zbor imel 16 ženskih in 18 moških, skupaj 34 oseb. Naučil pa sem v Škofji Loki več kot 100 pevcev. — V Škofji Loki sem se oženil z Marijo Jenko, stanujočo v Škofji Loki in se tam poročil 9. oktobra 1894. Žena Marija mi je darovala 3 hčere in 2 sinova. Prva, Lucija roj. 13. 12. 1894; velik dar od Boga in velika podpora na moje stare dni in leta. Zadnji otroci so še majhni umrli. Sedaj bivam pri hčeri Luciji na Dunaju od 16. 9. 1920, kjer je poročena z uradnikom, dobrim krščanskim možem Janezom Dirr. Hči Lucija ima 3 otroke: Franc, Ivan in Lucija so moji ljubi vnuki. Večkrat v življenju sem želel in prosil Boga, da bi mogel imeti svoje starše pri sebi in da bi pri meni umrli; uslišan sem bil. Tako sem vzel k sebi očeta in mater na njih stare dni. Oče Janez roj. 27. 12. 1818, umrl 22. 7. 1895; mati Margareta roj. 24. 4. 1820, umrla 25. 9. 1899; počivajo na škofjeloškem pokopališču, kakor tudi moji dve hčeri in dva sinova. Srečni so štirje otroci, katere je Bog k sebi vzel in prosijo za mene Boga. Moja žena Marija pa je umrla 17. 7. 1916 in počiva v St. Petru na Krasu.

Škofja Loka ni imela svojega lastnega pokopališča za mesto, ampak se je iz mesta pokopavalo k fari v Staro Loko. Župnik Ivan Tomažič pa je kupil tri njive zunaj mesta, ter pustil obzidati in napraviti pokopališče. Preden je to pokopališče nastalo, so ljudje marsikaj pripovedovali, kar sem sam slišal iz ust tistih pripovedati, ki so sami videli in slišali pri belem dnevu, kakor Vam tukaj popišem. Ljudje, ki so na polju delali, so na enkrat zaslišali dva

zvona zvoniti in to večkrat dopoldne in popoldne. Drugi so zopet videli na sredini tistih njiv bel prt s črnim križem ter motiko in lopato na mrtvaškem prtu. Seveda ni nikdo vedel povedati, kaj pomeni mrtvaški prt z motiko in lopato ter zvonjenje dveh zvonov, ker niso zvonov nikjer videli, ampak samo slišali. Vsa ta znamenja so pomenila, da bo tu pokopališče, kar se je tudi uresničilo. Pokopališče je bilo blagoslovljeno 25. 9. 1892 ob 9 dopoldne s sv. mašo. Prvi pogreb je bil 29. 9. 1892 7 dni starega otroka Matevža Božnar od Sv. Andreja. Pogreb je bil slovesen s tremi duhovniki in s štirimi zvonovi mu je zvonilo. Bog je uslišal prošnjo blagoslovitelja pokopališča, ki je molil in prosil Boga, naj bo prvi mrlič majhen, nedolžen otrok. 5. nedeljo po binkoštih 28. 6. 1896 so blagoslovili temeljni kamen za novo kapelo na pokopališču. 16. 9. 1896 je dobila kapela dva nova zvona. Večji zvon tehta 175 kg; manjši 75 kg. Dne 26. 9. 1897 je bila sv. birma in obenem blagoslov nove kapele Vstajenja Zveličarjevega na pokopališču po presv. knezoškofu dr. Ant. Bon. Jegliču z obredi in molitvami za mrtve.

L. 1899 dne 31. 12. se je izpostavilo sv. Rešnje Telo ob 10. uri ponoči. Opolnoči je bila sv. maša za srečen konec 19. stoletja in za srečen začetek 20. stoletja. Dne 29. 6. 1900 je v Škofji Loki bila sv. birma. Dne 26. 12. 1900 je prišel novi župnik g. Feliks Zavodnik ob polpetih v farno cerkev sv. Jakoba, dal blagoslov s sv. R. T. in odšel v župnišče. Dne 27. 12. 1900 je bil kanonično vstoličen. Navzoč je bil knezoškof dr. Ant. Bon. Jeglič ter imel tudi govor. G. Feliks Zavodnik roj. v Žužemberku 17. 5. 1861. je umrl v Škofji Loki 1. 10. 1902. Naslednik mu je bil g. Avgust Šinkovec iz Stare Loke; tudi ta je tam umrl. Sv. Jakob apostol, prosí za nas! Tako v pisani Škofji Loki.

Viktor Steska:

Stare rimske orgle.

Če so kje pri nas orgle 200 let stare, se jim čudimo. Kaj pa porečemo orglam, ki imajo že 1700 let? Kje pa so take? Odkrili so jih blizu Budimpešte l. 1931. Prof. dr. Valter Schmid jih popisuje v graški Tagesposti 7. aprila 1935.

Rimski vojaki so okr. srede 1. stol. po Kr. zgradili blizu Budimpešte vojaški tabor — Aquincum. Okoli tabora so se kmalu naselili drugi ljudje, tako, da je ta naselbina postala v 2. stoletju glavno mesto Spodnje Panonije in je ostala do 5. stoletja, ko je ob preseljevanju narodov izginila. Od l. 1780 je pa začelo mesto Budimpešta razvaline razkopavati. Mnogo zaslug si je pridobil prof. Valentin Kuzsiuszy, ki je l. 1934 izdal bogato ilustrirano knjigo o izkopinah.

Že pred desetletji so tu izkopali sarkofag iz 3. stoletja. Napis kaže, da objokuje organist 2. legije T. Aelius Justus zgodnjo smrt svoje komaj tridesetletne soproge Aelie Sabine, ki ni bila le pevka, ampak tudi spretna igralka na orglah. L. 1931 so pa tudi orgle odkrili. Izkopali so jih izpod rimskega gasilskega doma. Bronasta tablica nam pripoveduje, da je mestni svetovalec C. Julius Viatorinus l. 228 daroval gasilec orgle. Ko pa je pozneje nastal požar, so se orgle pogreznile v klet in podrtine so jih pokrile. L. 1931 so jih izkopali in po večletnem trudu uredili ter o tem delu izdali znamenito knjigo: Orgle v Aquincu. Str. 1—111 v madžarskem, str. 112—144 v nemškem besedilu s 97 slikami. To delo sta spisala prof. V. Kuzsiuszy in dr. L. pl. Magy.

Našli so le zgornji del orgel, zakaj spodnji del, ki je bil iz lesa in usnja, je uničil požar. Orgle so imele približno človeško višino. Spodnji del so na podlagi bronastih okovov lahko ponaredili. V podlagi so bile zračne sesalke,

na pokrov je bila pritrjena sapnica, nad njo igralnik in piščali. Lesena sapnica je bila zunaj in znotraj preoblečena s tankimi bronastimi pločami s štirimi odprtini za štiri registrske odvode. Orgle so torej imele štiri registre. Piščali je bilo 52.

Dr. L. pl. Magy podaja obenem zgodovino razvoja orgel od najstarejših časov do danes. V zapadni cerkveni liturgiji se omenjajo orgle l. 757. Danes povečuje ta kraljica vseh glasbil službo božjo po vseh katoliških cerkvah.

Pripis urednika: O tej znameniti najdbi je pisal prof. Franjo Dugan v »Sveti Ceciliji« 1933, št. 1.

Dr. Frančišek Kimovec:

Nove orgle v zavetišču sv. Jožefa v Ljubljani.

Fran Jenko je kot op. 20. postavil v zavetišču sv. Jožefa take-le nove orgle:

I. manual:	II. manual:	Zveze:
1. Principal 8'	9. Suavial 8'	Man. II—I
2. Burdon 8'	10. Harmonična flavta 8'	Supokt. II—I
3. Salicional 8'	11. Vox coelestis 8'	Subokt. II—I
4. Koncertna viola 8'	12. Principalino 4'	Superokt. v I—man.
5. Oktava 4'	13. Dulciana 4'	Superokt. v II—man.
6. Flauto traverso 4'	14. Flavtica 2'	I—ped.
7. Mikstura 2½'		II—ped.
8. Oboa 8'		Superokt. I—ped.

Pedal:

- 15. Subbas 16'
- 16. Pianobas 16' (iz št. 15+2)
- 17. Burdonal (iz št. 15)

Zbiralniki:

- p, mf, f, ff, Tutti
- Prosta kombinacija
- Crescendo — z nogavnic (zraven)
- Jezičniki (zraven)
- Avtomatična ped. mena (proč)

Orgle so postavljene v spomin na evharistični kongres, kar naznanja poseben napis, po vsej kapeli dobro viden na omari pod piščalmi. Omara je zelo preprosta — kar same piščali so razporejene v lepi obliki — pa se vendar cerkvi prav lepo podajo.

Intonacija je v vseh registrih zelo lepa; mehka, pa vendar izrazita; tiste srednje mere se drži, ki daje vsakemu registru svojski, po barvi in moči značilen izraz, pa vendar v ničemer pretiranega; živ je, pa ne kričeč; vóljen gladek, pa ne plehek; poln pa ne težek, mazāv. Pleno je svetel, vendar ne preveč vršeč, tako da prostor lepo napolni, poslušalcu pa se zdi, kakor da ga nosi morje božajočega živahno se prelivajočega glasovnega valovja. — Pnevmatika deluje izvrstno, brezhibno, točno, tako da se na orgle morejo igrati najhitrejši postopi v bežnem tempu kakor na klavirjih z najbolj gibko angleško mehaniko. — Igralniki je zelo lepo izdelan, registri priročno razvrščeni.

Posameznih registrov ne bomo na drobno ocenjevali. Lepi so vsak svoji naravi primerno prav vsi, brezhibni. Posebno lepoto kaže ko množica godal šumeča koncertna viola; prav tako ko kosov žvižg živa flavta 4'; kot iz nebeških dalj plavajoča vox coelestis in nežna dulciana; jasni gladki, tako zelo porabni suavial, čista, rahlo tožeča oboa.

Z zavodom, ki ima med ljubljanskimi zasebnimi ustanovami pač najlepše orgle, se izvrstno uspelega dela veselimo.

Dr. Frančišek Kimovec

Msgr. Stanko Premrl

Prof. Matija Tomec

Iz potne torbe.

Begunje na Gorenjskem. Angelska nedelja. Obletnica posvečenja župne cerkve. Ob 6: Dr. Čerinova himna na čast sv. Rešnjemu Telesu. Mašna pesem. Marijina pesem. Po povzdigovanju evharistična. Po zavživanju »Bog je duh« Gregorija Riharja. Za blagoslov dr. Čerinova himna. Ob 10: Za blagoslov pred in po sv. maši: dr. Čerinova himna. Peta maša (missa cantata). Za vstop do povzdigovanja: Foersterjeva slovenska maša v čast sv. Cecilije. Po povzdigovanju slovenska obhajilna. Po zavživanju Riharjeva himna »Bog je duh«.

Petje prav lepo, dosti precizno tako glede dinamike in izgovarjave. Zbor lep, sopran, alt čista, sveža, takisto tenor, bas prešibek. Tempo Riharjeve »Bog je duh« se mi je zdel nekoliko prehitel, dasi je umestna živahnost.

Peta sv. maša se mora tudi na koru proizvajati v latinskem jeziku (glej članek »Uvedba obrednika v slovenskem jeziku« C. Gl. 1933 stran 67), sicer nikakor ne ustreza liturgičnim predpisom.

V ponedeljek: črna sv. maša: Premrlova Missa de requie; izvajanje dobro, le dolge predigre in poigre, zlasti koncem sv. maše niso dopustne. V terek: šolska sv. maša; pojo otroci prav čedno in z občutkom. Preludiranje je bolj preprosto, v basu nekoliko pomanjkljivo; Milavčeve orgle pa tega niti ne dajo dosti občutiti, so zares delo umetnika, dasi je zunanja oblika precej preprosta, intonacija je pa plemenita — mojstrska.

Kranjska gora: Tu se drže v splošnem vestno liturgičnih predpisov. Zbor ni posebno homogen, glasovni materijal ne ravno izbran; še vedno se preveč čuti taktirka: izgovarjava besed presekana; čas bi bil, da se nekoliko bolj uglašeno petje oglasi, vsaj začetni pojmi morajo biti pevcem že davno tako rekoč v krvi.

Wagnerjeva »Poročna koračnica« iz Lohengrina ne spada na cerkvene kore, ker je vzeta iz opere, torej iz svetne glasbe. Tudi Foersterjev »Ave Marija« iz »Gorenjskega slavčka«, dasi je glasbena umetnina, ne sodi v cerkveno glasbo. Pri mašah de requie in petih litanijah naj se zbor ravna glede tempa po duhovniku, ter naj nikar ne jemlje tako počasnega tempa, da se občuti kot zavlačevanje službe božje. V tem oziru naj se čimbolj čuti enotnost in soglasnost kora z oltarjem. Odgovori pri predglasju (prefaciji) naj ne bodo pretirano nagli.

Še nekaj splošnih opazk. Ob prošnjih dnevih in pri procesiji na dan sv. Marka naj se izgovarjajo tudi v petih litanijah prošnje čimbolj naravno: Prosi za nas, ne pa: Prosi za naas. To je navada, nastala menda pod vplivom latinščine. Tam se poje: Ora pro nobis (kar pa tudi ne sme biti predolgo); toda ta konservativnost, ta navada pri slovenskih litanijah nikakor ni umestna, ampak meji že na starokopitnost. Isto velja tudi glede moljenih litanij: prav neokusno se sliši: prosi za naas. Tako sem nedavno čul celo v stolnici. Preveč se poudarja ta nesrečni: nas; vsaj molimo tudi za odsotne vernike, ne samo za sebe navzoče. Opazil sem tudi, da se v nekaterih cerkvah introit, gradual, ofertorij in komunija vedno le recitirajo (in še to nekako »zdrdrajo« kot nepotrebno zlo); koralen spev se pa skoraj nikoli, ali le redkokdaj, in še takrat slabo ali nepravilno poje, kakor bi se ga sramovali. In vendar je ravno koral prav posebno cerkveno petje, kraljevi spev cerkve Kristusove, prevzet iz prvih časov krščanstva, ko so ga peli mučenci v katakombah, in tedaj, preden so šli v smrt za svojo vero. Tudi Jezus je po postavitvi sv. Rešnjega Telesa pri odhodu iz dvorane pel. Terezika Neumann pravi, da je lepo pel (dr. Karel Kaspar, Vtiski iz Konnersreutha). Tedaj nikar se koral ne bojmo, niti ne sramujmo, ampak posvečajmo mu posebno pozornost in skrb; če ga bomo lepo zapeli, bodo Bog in tudi ljudje zadovoljni s cerkvenim petjem; zato je treba pa veselja in marljivega vežbanja, kar tako

lahko samo od sebe to res ne gre, saj je že za pravilno izgovarjavo latinskih besed treba vaje in zopet vaje. Cerkevni pevovodja se mora zavedati tudi svoje odgovornosti, zase in za zbor; kdor koral zanemarja, ne stori svoje dolžnosti, in zasluži označbo »lenega hlapca«, o katerem pravi sv. Pavel, da »bodi preklet«, ker delo božje zani-karno vrši.

Ivan Mercina:

Še enkrat nekaj pojasnil k Pritrkovavcu.

S tem pismom izvršujem naročilo gospoda urednika, ki mi je v poslanem pismu tako-le pisal:

»Pred kratkim mi je neki župnik rekel, da bi se naši pritrkovavci radi poslu-ževali Vaših vzorcev, objavljenih v Vaši knjigi »Slovenski pritrkovavec«, a da so vzorec težko razumljivi, tako je izjavil tudi že blagopokojni nadškof Sedej. Vsled tega Vas prosim, če morda zvonjenje po Vaših vzorcih na kak način še v »Cerkv. Glas-beniku« pojasnite in v tem smislu napišite — če mogoče že za prihodnjo številko — primeren članek.«

Obema gospodoma sem prav hvaležen, da sta mi dala priliko pisati zopet o težkem razumevanju moje knjige; brez tega povoda bi si jaz ne upal več pisati o pritrkovanju, ki je — tako domnevam — morda večini Glasbenikovih naročnikov — p r e k m e ě k o.

Knjiga obsega dvanajst poglavij, a vsa niso enaka važna, pa tudi ne enako po-trebna za pritrkovanje. Uvod in prva štiri poglavja sem namenil pritrkovavcem popolnoma neveščim v glasbi, takim, katerim pritrkovanje ni glasba, ampak le ne-kaka zabava, nekako ritmično udejstvovanje kot je korakanje, plesanje, neki oddelek telovadbe itd. To so bravci, ki imajo pravico tožiti o nerazumljivosti Pritrkovavca, tem veljajo besede našega nepozabnega pokojnega vladike na naslovnem listu knjige. Tem ali prav za prav njih učiteljem naj služijo pojasnila tega članka.

Najprej se prebira in proučava peto p o g l a v j e. Pritrkovavec naj dobro raz-loči melodijo in harmonijo. Pojasnitev tudi na zgledih. Razlika med udarnim in ali-kvotnim tonom se da pojasniti na domačih zvonovih. Pritrkovavec s finim sluhom naj pazljivo posluša udarne tone zvonečega zvona. Vpraša se, ali ne sliši hkrati še en višji, pa mnogo tišji glas. Ta je postranska terca, najglasnejši alikvotni glas. Temu se pridruži, kar piše Zvonoznanstvo str. 33—35.

Pritrkovavec se postavi pred klavijaturo, se seznanj ž njo, spozna razliko med celim in pollonom, zazna (diatonično, dur) lestvico, intervale in latinska imena zanje, rabljivost številke namesto glask (not).

Zelo važno merilo v pritrkovanju je takt. Takt je pritrkovavcu še važnejši kot glasbeniku. V glasbi ni melodiji določeno število taktov, v pritrkovanju pa je takt ena melodija, takti del en melodijski glas.

Ta bistvena razlika je našla podrobno pojasnjevanje v šestem poglavju. Tu se razpravlja, katere taktne vrste iz glasbe so porabne v pritrkovanju in zakaj so številke primerne za označenje glasov. Ker pa ima vsak zvon le en najbolj slišen udarni glas, označuje številka tudi zvon. V glasbi se računa vedno iz nižine v višino, zato ima največji zvon številko 1, drugi pa, kot se vrstijo po višjih glasovih, številka 2, 3 in (v četverglasju) 4. Razna razporedba teh številk tvori razne melodije. Ker pa melodije tvorijo glasovi in glasove tvorijo zvonovi, mora imeti vsak zvon prostor za svoje številke. To vidimo na strani 54. in 94. To so navpični razporedki ali stolpci. Vsak stolpec obsega nalogo enega pritrkovavca. O tej nalogi se čita podrobneje v tem poglavju, ki razbistruje doumevanje melodičnih vzorcev.

Sedmo poglavje se pridružuje zastran važnosti osmemu in dvanajstemu. Kaj bi ne, ko se bavi z največjo težkočo v pritrkovanju: s pričetki vzorcev zvonских

melodij. Zato sem ga izkušal napisati kolikor možno razumljivo. Pri tem sem računal na dobro uvidevnost čitateljevo, ki se ne zadovoljuje z enkratnim površnim prečitanjem, ampak pazi, da vsak stavek dobro razume, preden prehaja k naslednjemu. Že stavek: Če pa ima vodilni zvon le udarec na 1, se za njim uvrsti najprej zvon z nadaljnjim prvim in — če sta ž njim v družbi — tudi z drugim in tretjim naglašnim udarcem, potem še le se uvrsti tretji zvon... je velike važnosti za medsebojno razmerje med osmim in dvanajstim poglavjem. Ako bi bil jaz le slutil, da bodo nerazumljivci to razmerje tako vztrajno prezirali, bi bil poglavji združil v eno samo tako, da bi bil po vsakem navodilu osmega poglavja vpletel pripadajoče vzorce dvanajstega poglavja. S tem bi bil čitatelj kolikor toliko prisiljen izvrševati opazko spodaj na strani 36 in 54.

Da bi bil opozoril čitatelja na važnost teh opazk, sem objavil v Glasbeniku leta 1927 stran 50. članek »Nekaj pojasnil k Pritrkovavcu«.

Ta članek uči, da je izključeno, da bi mogel pritrkovavec izvajati težje melodije zadnjega poglavja, ne da bi mu bila znana dotična navodila v osmem poglavju. Melodije se namreč ne pričenjajo tako, kakor kažejo povrstne številke v dvanajstem poglavju, ampak tako, kot kaže zaporednost števil v dotičnih navodilih v osmem poglavju. In če si ogledamo zaporednost števil vseh navodil v osmem poglavju, vidimo, da stoje najprej vsa liha (neparna) števila in potem šele soda (parna) števila. Zato je dobro pomniti pravilo: Melodije se pričenjajo v zaporednosti števil osmega poglavja, izvršujejo pa v zaporednosti števil dvanajstega poglavja.

To pravilo je potem izvedeno na prvem melodičnem vzorcu str. 54:

1—3—2, 4

Kdor bi ignoriral poglavje osmo, bi udaril najprej na veliki zvon, potem na mali, nato na srednji in zatem zopet na mali zvon. Tak pričetek bi pa bil skoraj neizvršljiv. Pritrkovavec na mali zvon bi moral pričeti s svojim udarjanjem na 2, t. j. na nenaglašeni takti del. To pa je ritmično jako težko. Koliko lažje je, da pride po prvem udarcu (na vel. zvon) udarec na naglašeni tretji (3) takti del, torej udarec na srednji zvon. Ko je pričetek na oba naglašena taktna dela izveden, je pritrkovavcu na mali zvon prav lahko vplesti svoj prvi udarec med 1 in 3 in drugi udarec med 3 in 1 vel. in srednjega zvoná. Prav to povrstnost pa zahteva navodilo v osmem poglavju na str. 36.

To ni torej tako težko umljivo ali celo nerazumljivo. In kdor to razume, ali ne more po enaki proceduri na podlagi navodil osmega poglavja pojasniti še druge melodične vzorce dvanajstega poglavja? Seveda so poznejši vzorci z večjim številom taktnih delov bolj komplicirani, pa pričanja se z lahkimi in praksa nedvomno olajšuje prestopanje k težjim.

Temu primerno sem razvrstil melodične vzorce po lažjem in težjem izvrševanju in priklopil prvemu članku (leta 1927., str. 52) dotično preglednico.

Pravi vzrok dosedanjega pičlega uspeha knjige ni iskati v knjigi sami, ampak zunaj nje, kje? je zaslutil že pred devetimi leti naš stolni kanonik dr. Mirko Brumat. On je oceni Pritrkovavca v »Zborniku« pridejal to-le priporočilo: »Slednjč še priporočilno besedo gg. sobratom. V noben stan ne sega knjiga tako živo, kot v naš duhovski. Knjiga je sicer naslovljena na naše pritrkovavce, a zadevlje v prvi vrsti naše gg. cerkvene upravitelje. Njim so zvonovi izročeni v oskrbo in varstvo. Dober uspeh bo knjigi zagotovljen, če se zavzamejo zanjo gg. sobratje. Pritrkovavci so preveč preprosti, da bi se za knjigo pulili. Navdušenje za napredek v pritrkovanju in izpodbuda k rabi knjige mora priti od duhovnika... Jaz bi temu dodal: in od organista.

Zdaj, ko se naši bratje onstran meje tako hvalevredno navdušujejo za ljudsko petje pri službi božji, bi bilo umestno začeti delovati z enako vnemo tudi za napredek umnega pritrkovanja, ki enako služi božji časti kot ljudska pesem v cerkvi.

Iz odbora Cecilijinega društva v Ljubljani.

Dne 25. oktobra se je vršila odborova seja Cecilijinega društva, katere so se udeležili poleg predsednika msgr. Steske še odborniki gg. dr. Gržinčič, Janežič, dr. Kimovec, Lavrič, msgr. Premrl, Puš, Rozman in Tomc. Ostali odborniki so izostanek opravičili. Po uvodnih besedah predsednika je tajnik prečital zapisnik zadnje seje, ki ga je odobril odbor brez pripomb. Nato je poročal msgr. Premrl o orglarski šoli. V šolskem letu 1934-35. je dovršilo šolo 8 učencev, med njimi dva z odliko. Kolikor mu je znano so doslej dobili službo šele trije; eden pa bo nadaljeval študij na konservatoriju. Za šol. leto 1935-36 se je priglasilo za I. letnik okrog 50 novih učencev. K sprejemnemu izpitu jih je prišlo 24, sprejetih pa je bilo končno 19, med njimi dva iz tujih škofij. Ker se nahaja tudi v III. letniku še 7 učencev, ima šola v tekočem šol. letu skupno 26 gojencev. Naraščaja je za potrebe ljubljanske škofije zaenkrat dovolj, zato je verjetno, da se za prihodnje šol. leto novi kandidati zopet ne bodo mogli sprejemati. Pa tudi od sprejetih bo kazalo obdržati le zares nadarjene in pridne, ostale pa — ki do božiča ne bodo pokazali zadovoljivih uspehov — odpustiti. Šolski prostori so bili med počitnicami na novo preslikani. Učiteljski zbor je ostal isti kot v preteklem šol. letu. Šola je gmotno trenutno dobro podprta; letne prispevke ji dolguje le še okrog 50 župnij. Za priznanje enakih pravic in ugodnosti, ki jih uživa orglarska šola v Celju, je poslal škof. ordinarijat ponovno prošnjo na prosvetno ministrstvo, ki do danes sicer še ni rešena, a upamo, da bo kmalu. Ker se je reflektant, ki je nameraval kupiti klavir — o katerem je bil govor v prejšnji seji — premislil, je dala šola instrument na razpolago za vaje štirim učencem, izmed katerih trije stanujejo v zavetišču sv. Jožefa, in ga zaenkrat ne bo prodala.

Kot urednik Cerkvenega Glasbenika je nadalje msgr. Premrl poročal, da sprememba naslova v listu, ki je postal z novim letom glasilo vseh slovenskih cerkvenih glasbenikov, ni rodila doslej skoro nobenega praktičnega uspeha. Število naročnikov ni narastlo. Odbor je vzel to poročilo na znanje z obžalovanjem.

Nadalje je odbor pozdravil ugodno rešitev vloge, katero je poslalo društvo organistov škof. ordinariatu glede postopanja pri nastavljanju organistov na izpraznjena mesta. V smislu odloka škof. ordinarijata se bodo nastavljali organisti odslej le na podlagi javnega natečaja. Zaprošeno službeno mesto bo dobil samo oni prosilec, ki ga bo spoznal škof. ordinarijat, v sporazumu z ravnateljstvom orglarske šole in župnikom razpisanega službenega mesta, za najprimernejšega. Prednost bodo imeli vsekakor absolventi orglarske šole.

Poročila o izvršenem nadzorovanju organistov je poslalo za tekoče leto doslej 5 nadzornikov in sicer za dekanije: Kočevje, Trebnje, Litijo, Šmarje in Vrhniko. Odbor je sklenil, da bo po natančnejšem pregledu podal škof. ordinarijatu predloge za opombe in navodila, ki naj bi se dala posameznim nadzornikom oziroma župnim uradom z ozirom na razne ugotovljene pomanjkljivosti ali nasvete nadzornikov. Važnejša in splošno obvezna določila naj bi objavil tudi Škofijski list.

Dr. Kimovec je v nadaljnjem poudarjal, da bo treba poskrbeti za večje uveljavljenje ljudskega petja pri maši. Vsaj po eno pesem pri vsaki maši naj bi peli vsi. Posebno primerno bi bilo skupno petje pri blagoslovu ob koncu maše. Za ostale mašne dele, predvsem za darovanje manjka še primernih pesmi. Deloma bo skušal odpraviti ta nedostatek z dodatno Cerkveno ljudsko pesmarico, ki kmalu izide. Vsebovala bo okrog 40 pesmi.

Za tem je odbor obravnaval nekatere prošnje, ki mu jih je predložil škof. ordinarijat v izjavo. Najprej je prebral predsednik vloge župnika iz

Šmartna pri Kranju, v kateri prosi za spregled, ker radi nujnosti ni postopal pri nastavitvi novega organista po novem odloku škof. ordinarijata. Odbor je sklenil, da se prošnja izjemoma priporoči v ugoditev. Enako se priporoča v ugoditev prošnja g. dekana Bitnarja iz Semiča za razrešitev službe nadzornika organistov in postavitve Jos. Sterbenca, organista iz Črnomlja, za naslednika. Neki župnik je prosil škof. ordinarijat za nasvet, kako naj postopa proti svojemu organistu, ki ni na mestu, zoper katerega odstranitev pa govori več tehtnih razlogov. Ker je položaj izredno težaven in zamotan, je predlagal odbor škof. ordinarijatu, da pošlje tja nadzornika z nalogo, da zadevo vsestransko prouči in predloži svoje poročilo.

H koncu je poročal dr. Kimovec še o novosnujoči se »Zvezi za katoliško cerkveno glasbo v Jugoslaviji«, ki naj bi po zamisli zasnovateljev predstavljala neko Katoliški akciji vzporedno silo in združevala vse, ki imajo opraviti s cerkveno glasbo in sicer z namenom, da bi z združenimi močmi in po enotnem načrtu delovala za čimvečji razmah cerkvene glasbe v državi in reševala stanovska vprašanja svojih članov. V kratkem se bo vršil v Zagrebu sestanek zastopnikov vseh v poštevh prihajajočih društev, radi поблиžje določitve programa in smernic za izvedbo organizacije omenjene zveze. Sestanka se bo udeležilo tudi več odbornikov kot zastopnikov Cecilijinega društva.

S tem je bil dnevni red izčrpan in seja zaključena.

Organistovske zadeve.

Seja društva organistov za ljubljansko škofijo se je vršila dne 27. septembra t. l. Predsednik poroča o tekočih zadevah, o sestanku delegatov-organistov z organizacijo »Združenih trgov. in zasebnih nameščencev«, kot je bilo sklenjeno na zadnjem občnem zboru. Vprašalne pole, ki so bile razposlane, smo izpolnjene od naših dekanijskih zaupnikov-organistov prejeli. Iz teh podatkov povzemamo to-le: Vseh organistov je v ljubljanski škofiji v službi 238, izšolanih 112, samoukov 111, učiteljev-organistov 13, organistinj 25, organistov brez službe 12, župnij brez organista 30, vseh mest, kjer je določena služba organista 270.

V društvo so bili sprejeti novi člani: Cajhen Joško, organist, Šmartno pri Litiji, Sever Albin, organist, Brezovica pri Ljubljani, Skok Anton, organist v Blagovici, Avguštin Fabijan, organist, Jesenice, Kocjan Franc, organist, Štanga pri Litiji. — Dovoljeno je bilo, da se izplača vdovi po umrlem članu Dominiku Lavriču delni vdovski sklad. Dvema prosilcema je bila dovoljena, ker je blagajna precej suha, mala podpora 200 Din. Sprejet je bil predlog, da se društvo obrne na pristojno mesto, da bi se organistom čimbolj pripomoglo do tega, da bi prišli v službo kot občinski tajniki, za kar naj bi se vršil tudi potrební tečaj za tajnike.

Sklenjeno je bilo poslati prošnjo na škof. ordinarijat, naj se vnovič gg. župnikom naroči, in naj škofija z vso svojo avtoriteto podpre in poudari zahtevo, da se morajo službe organistov razpisati in ne kar pod roko privatno oddajati. Nikakor ni prav, da se marsikje tako postopa. Vsaka služba naj se v časopisju razpiše, ker le tako bodo prišli na dobra mesta res tudi dobri organisti.

Škofijski ordinariat v Ljubljani je prošnji organistovskega društva glede razpisa organistovskih služb ugodil. Ljubljanski škofijski list 1935, št. 8—9 prinaša odlok, ki se z njim določa, da se morajo odslej razpisati vse izpraznjene službe organistov. V razpisu, ki je objavljen v dnevnem časopisju, se napovedo poleg dohodkov morebitna posebna bremena in dolžnosti in se stavi rok razpisa. Imena prosilcev se sporoče potom škof. ordinarijata ravnateljstvu orglarske

šole v Ljubljani. Izbere se najboljše kvalificirani s spričevalom orglarske šole. Nastavi ga cerkveno predstojništvo: župnik s ključarjema. Gg. dekanom se naroča, naj pazijo, da se bo ta odlok vestno izvrševal.

Društvo organistov v Ljubljani razpisuje za svoje člane 10 škofijskih podpor po približno 300 Din. Prošnje naj se pošljejo našemu društvu do 31. decembra t. l. Člani, ki članarine in prispevka za sedaj tekoči osmi vdovski sklad še niso poravnali, podpore ne bodo dobili. Izmed ostalih prosilcev se bodo upoštevali najpotrebnejši.

Dne 17. okt. in 7. novembra t. l. sta se vršila dva sestanka delegatov našega društva in gospodov od organizacije nameščencev. Pokazalo se je na teh sestankih, da je na obeh straneh veliko dobre volje in tudi odločnosti vse storiti, da se zboljša gmotni položaj našega organista. Sprejeti so bili razni predlogi in storjeni važni sklepi, ki jih bomo skušali uresničiti s pomočjo, ki nam jo nudi zgoraj omenjena organizacija. Hvaležni smo vsem, ki se zanimajo za našo stvar in nam skušajo pomagati urediti važno in težko zadevo organistovskega vprašanja.

Za nadzornike so bili na novo imenovani: dr. Anton Dolinar, gimn. profesor v Ljubljani, za dekanijo Kranj; Ignacij Škoda, kaplan v Skocijanu pri Mokronogu, za dekanijo Leskovec; Venceslav Skebe, učitelj v Novem mestu, za dekanijo Novo mesto; Leopold Govekar, kaplan na Jesenicah, za dekanijo Radovljica; Josip Šterbenec, organist v Črnomlju, za dekanijo Semič.

Koncertna poročila.

I. Koncerti v Ljubljani. 4. oktobra je koncertiral naš pianist Ivan Noč in virtuosno izvajal Bacha, Beethovna, Chopina in Liszta. Njegov koncert je nudil prvovrstni glasbeni užitek. — Ob prvi obletnici smrti našega kralja Aleksandra I. Zediničelja sta se vršila dva žalna koncerta. Koncert v frančiškanski cerkvi je nudil nekaj orgelskih skladb, ki jih je izvajal p. France Ačko, nekaj samospevov, ki sta jih zapela gdč. Justina Dolenc in g. Angel Jarc, ter nastop mešanega zbora »Tabor« pod vodstvom g. Franca Venturinija. Izvajanje je bilo dostojno in iskreno.¹ Žalni koncert v stolnici je priredila ljubljanska radijska postaja. Sodelovali so: ravnatelj stolnega kora Stanko Premrl (orgle), radijski pomnoženi orkester pod vodstvom novega kapelnika Draga Šijanca in g. Tone Petrovič s samospevi. Koncert je otvorila Guilmantova Žalna koračnica, sledil je Rheinbergerjev koncert v g-molu za orgle in orkester; samospevi so bili slovenskih skladateljev: Premrla, Brnobiča, Weiša in Železnika; močan zaključek je bila Saint-Saensova »Herojska koračnica«. Koncert je bil brez vstopnine, zato zelo dobro obiskan in po splošni sodbi izvrstno izveden. Na radijskem orgelskem koncertu iz stolnice sem podpisani izvajal skladbe starejših klasikov: Angleberta, Archadelta, Frobergerja, Swelincka, Muffata, Buxtehudeja in Pachelbela. — Brandl trio, ki ga danes sestavljajo Fani Brandl (gosli), Beatrice Reichert (čelo) in Magda Rusy (klavir), je v intimnem koncertnem večeru dovršeno podal Brahmsov e-dur trio in Čajkovskega a-mol trio. Vmes pa še Cassadojevo sonato za čelo in klavir ter Chopinov scherzo v cis-molu. — Za češkoslovaški narodni praznik se je vršil slavnostni simfonični koncert Ljubljanske filharmonije. Pod vodstvom enega najboljših jugoslovanskih dirigentov Lovra Mataičiča so bile izvajane: Smetane simfonična pesnitev Vltava, simfonija op. 10 mladega ruskega skladatelja D. Šostakoviča, Sl. Osterčeva Pasakalija in koral, J. Sukova suita »Pravljica« in Borodinovi Poloneški plesi iz opere »Knez Igor«. Nenavadno močan in enotno izvežban orkester je zopet dosegel zelo

¹ Izvajane skladbe niso bile javnosti naznanjene. Ob drugi priliki naj se koncertni spored prej objavi!

velik uspeh. Znale skladbe kakor »Vltava« in »Poloneški plesi« so se pokazale v novem sijaju, popolnoma do veljave so prišle tudi krasna Sukova »Pravljica« in zanimivi sodobni deli Šostakoviča in Osterca. Izredno je vžgala Šostakovičeva drzna, a vendar glasbeno silno močna simfonija. — 4. novembra je bil intimni koncert slovenske sodobne glasbe. Izvajana so bila dela Šturma, Osterca, Švare in Leskovic. Izmed Osterčevih in Švarovih skladb so pesemske napravile globlji vtis, instrumentalne manj. Posebno je ugajala Leskovičeva sonata za čelo in klavir, ki prinaša iz srčnih globin zajeto in skoraj klasično glasbo. Na koncertu so sedelovali: dr. Švara in Lipovšek kot pianista, Štefka Korenčanova in Bernot-Golobova kot pevki ter Hribar-Jerajeva kot violinistka. — Ob stoletnici rojstva našega skladatelja Davorina Jenka se je vršila 8. in 9. novembra slavnostna akademija. Izvajanih je bilo 17 Jenkovih skladb: zborov, samospenov, overtur in dva zbora z orkestrom. Sodelovali so: moški, mešani in šolski mladinski zbor Glasbene Matice, operni pevec Gostič, matični in konservatorijski orkester, Manica Mahkotova in prof. Lipovšek kot spremljevalca na klavirju. Vodili so: g. Viktor Šone (šolski zbor), ravnatelj Polič (matični zbor), prof. Škrjanc (orkester). Slavnostni govor je imel stolni dekan in kanonik dr. Frančišek Kimovec; nastopila sta pa tudi še dva srbska govornika. Izvajanje glasbenega sporeda je bilo slavnosti primerno. Ta akademija nam je zopet pokazala, da je bil Davorin (Martin) Jenko za svoj čas znamenit skladatelj. Srbi in Slovenci smo mu za njegovo delo veliko dolžni. Od njega se tudi končno lahko učimo, da moramo prisluhniti naši narodni pesmi in narodni duši, če hočemo ustvarjati pristno našo glasbo. — V okviru koncertov Glasbene Matice je 15. nov. nastopil čelist Cenek Šedlbauer, vodja Glasbene Matice v Ptuju. Izvajal je Bachovo suito, Janačkovo Pravljico, Lalov koncert in Sukovo Balado in Serenado. Posebno je uspel v novejših skladbah, najbolj v Lalovih in Sukovih, kjer se je izkazal pravega umetnika. Na klavirju ga je zelo skladno spremljal g. Pavel Šivic. — 17. novembra se je vršil I. mladinski koncert, naslovljen »Pesem«. Izvajala ga je operna pevka ga. Zlata Gjungjenac ob spremljanju kapelnika Nika Štritofa. Spored je obsegal francoske in slovenske narodne po zapiskih Stanka Vraza, dve naši ponarodeli, tri umetne v narodnem duhu, umetne in otroške pesmi. Ves spored je bil podan visoko umetniško. Mladinske koncerte vodi prof. K. Jeraj. — 18. novembra je bil prvi nastop Ljubljanskega godalnega kvarteta, ki ga sestavljajo v sedanji zasedbi gg. Pfeifer (I. gosli), Stanič (II. gosli), Šušteršič (viola) in Müller (čelo). Izvedli so Stamitzev Kvartet v treh stavkih, Schubertov v štirih stavkih in Čajkovskega Kvartet v štirih stavkih. Izvajalci, ki tvorijo lepo zaokroženo umetniško enoto, so že ob prvem nastopu dosegli močan uspeh. Žal, da je bil njih koncert slabo obiskan; kar pa ni čudno, ker se je isti večer vršil istočasno v stolnici Arničev orgelski koncert. G. Blaž Arnič, absolvent ljubljanske orglarske šole, ljubljanskega in dunajskega konservatorija, je naši javnosti kot organist znan največ iz radijskih koncertov, kot skladatelj pa primeroma še malo. Na javnem koncertu v stolnici je izvajal Bachov Preludij in fuga v c-molu, Rennerjevo sonato, dr. Kimovčeve »Sv. Tri Kralje«, Premrlrov Preludij v Es-duru, in dve svoji globoko in široko zasnovani skladbi: Memento mori in Koncert, obe za orgle, trobila in tolkala. Kot organist je pokazal vobče lepo spretnost, posebno pa se je izkazal v svojih dveh skladbah, bodisi v igri kot taki, bodisi kot registrator. Zlasti njegov Koncert zahteva izredno tehniko in bravuro, ki jima je bil popolnoma kos. Pri koncertu je sodelovala gdč. Vida Rudolfova in lepo zapela Dvořakov »Gospod je moj pastir«, dr. Dolinarjevo »Ave Maria« in Arničev Magnificat¹. — 24. novembra se je vršil v cerkvi sv. Petra Hladnikov večer. Sodelovali so: mešani zbor pevskega društva »Slavec« pod vodstvom gosp. J. Rupnika, godalni orkester glasbene šole »Sloga«, g. Arnič (orgelske točke) in g. Kopore

¹ Med večjimi Arničevimi skladbami omenjam dve njegovi simfoniji, Simfonično rapsodijo, za orkester in klavir, Overturo, Rondo (oboje za orkester), Trio za klavir, gosli in čelo ter Ave Maria za osem glasov, sopran in orkester.

kot spremljevalec petja na orglah. G. Arnič je zaigral Hladnikovo koncertno fantazijo in sonato za orgle, vsako v treh stavkih in Fugo. Pevski zbor pa je zapel Hladnikovo Ave Maria in tri kantate. — 20. novembra se je vršil v Trgovskem domu prvi javni simfonični radijski koncert. Vodil ga je novi kapelnik ljubljanske radijske postaje g. Drago Mario Šijanec. Orkester, pomnožen z nekaterimi člani opernega orkestra, je izvajal Weberjevo overturo »Oberon«, Lisztov klavirski koncert v A-duru s pianistom Pavlom Šivicem, Wagnerjevo Siegridovo Idilo in stavke iz Griegove Lirične suite. Skladbe, vse značilno romantične in visoko poetične, so dobile pod taktirko g. Šijanca pravi in pristni obraz. Orkester je bil skrbno pripravljen in je točno sledil glasbeno nadarjenemu in izborno rutiniranemu vodju.

II. Koncerti drugod. Brandl-trio je koncertiral v Mariboru. Ravnotam je Ljudska univerza priredila glasbeni večer »Pesmi in arije«. Sodelovali so: ga. Gjungenac, operna pevka iz Ljubljane, ga. Kozina, koncertna pianistka iz Maribora, in g. Štritof, operni kapelnik iz Ljubljane. — Na Sv. Gori pri Litiji se je vršil na mali šmaren velik pevski koncert. Sodelovali so moški zbori iz Peč, Kolovrata, Št. Lamberta, Šemnika, Lok in Sv. Gore, mešani z Izlak, Kolovrata in Sv. Gore ter združeni pevski zbori. — Pevski zbor s Sv. Gore nad Litijo je nastopil dne 15. septembra z obsežnim sporedom v Dobropoljah. Vodil ga je organist Ivan Grm. — Koncert svetnih pesmi so priredili pevski zbori z Bučke, Rake, Kostanjevice, Škocjana in Št. Jerneja v Št. Jerneju na Dolenskem. — Cerkveni pevski zbor v Dubrovniku je priredil za god svete Cecilije dne 24. nov. cerkveni koncert v stolni cerkvi. Na tem koncertu so izvajali Plumov Ave Maria, Furlottijev zbor iz oratorija »Judita«, Verbicega »Oče naš«, Giordinijevo »Arijo«, izvleček iz Schützove kantate »Sedem besed Izveličarjevih na križcu«, in Wagnerjevo »Čar velikega petka«. Orkester je vodil M. Vruticky, zbor A. Gjivanović. — Cerkveni koncert v proslavo 250letnice rojstva J. L. Bacha se je vršil 15. in 17. novembra v Belgradu. Bachove orgelske skladbe je izvajal stolni organist Jurij Arbatski na Milavčevih, ravno kar od mojstra Jenka temeljito popravljenih orglah.

St. Premrl.

Dopisi.

Črnomelj. Poročilo o semiškem koncertu. Vsem obiskovalcem Bele krajine, kateri prihajajo k nam — bilo vsled znanstvenega proučevanja ali letovanja — kakor tudi onim, ki pridejo najrajši ob času, ko polne trte krase prijazne griče ali sv. Martin pretvarja mošt v vino, da si privoščijo božjega daru, kolikor jim srce poželi, oziroma napijo pristne vinske kapljice, kraj Semič s svojo okolico gotovo ni nepoznan. Mislim pa tudi, da vsakemu, ki ima smisel za naravne krasote, že sam pogled na okolico, ko se reši podzemске vožnje, ustvari prijetno razpoloženje. Kaj naj rečem šele onemu, kateri je prišel ob času trgatve, pa izstopi v Semiču, kjer krog in krog so sami griči, posejani s trtami polnimi zrelega grozdja? Ali tuga naj preveva mu srce, ko narava vriska okrog njega? Kaj še: kmalu se zasliši kakšna vesela popevka na prostem ali v vinskih hramih.

Da, ta kraj nam nudi marsikaj, motil bi se pa oni, ki bi mislil, da samo sredstva za telesno uteho; tudi duševne hrane nam je zmožen dati. Saj imamo več dokazov, ki nam govore v ta prilog; gotovo pa je prosvetni dom eden izmed najvidnejših znakov, se pa mogoče ljudje le premalo zavedajo in cenijo.

Kar pa hočem na tem mestu posebno poudariti, je delovanje na glasbeno-kulturnem poprišču, katero se je razvilo posebno lepo, odkar deluje tam g. kaplan Ivan Pregelje, ki je duša vsega glasbenega valovanja v svoji župniji. Ne motim se pa tudi, ako rečem, da je tej ambicioznosti dalo precej pogona tudi uspešno delovanje na tem polju v nekaterih drugih župnijah, kar pa seveda pozitivnemu uspehu nikakor ne more škoditi; vsak napredek pa je le pozdraviti.

G. kaplanu se je v kratkem času posrečilo organizirati in zdisciplinirati lepo zaokroženo pevsko družino ter jo povzpeti tudi do precejšnje glasbene višine, katera se pač more pričakovati od materiala, ki ga ima na razpolago. Da bi pa zbor, ki goji svetno in cerkveno glasbo, enkrat tudi javno pokazal sad svojega truda, si je dal nalogo: prirediti samostojen koncert, kateri se je po daljši pripravi vršil 6. t. m. v društvenem domu. Precej obsežna in akustična dvorana je bila polna poslušalcev in s tem je bil dan tudi najboljši dokaz pozornosti, katero goje vneti župljani do dela svojega zbora. Prijetno je vplivala tudi prisotnost številnega članstva zbora iz Metlike in Črnomlja, kar je dalo celotni prireditvi le krepkejši izraz solidarnosti istih stremljenj. Pred samim nastopom je spregovoril domači g. župnik p. Reiner Erklavec ter zbranim poslušalcem v kratkih besedah pojasnil pomen današnje prireditve in glasbe vobče ter jih s tem uvedel v pravo razpoloženje. Takoj na to pa je nastopil zbor, ki je že po svoji originalni zunanosti in lepem nastopu napravil prav ugoden vtis ter pričel z izvajanjem prvega dela programa, kateri je vseboval te-le skladbe: 1. Stanko Premrl: Slovanska pesem; 2. I. Ocvirk: Bog in Slovenija; 3. I. Ocvirk: Eno samo tiho rožo; 4. Pavčič: Adijo, pa zdrava ostani; 5. A. Svetek: Ponte dei sospiri; 6. Anton Schwab: Zaljubilo se je sonce; 7. M. Tomc: Med cveticami po logu; 8. M. Bajuk: Moj očka ma konjička dva; 9. M. Hubad: Gor éez izaro.

Zbor šteje 30 članov, 17 ženskih in 13 moških oseb, ako se ne motim, ter zveni v srednjih in srednje visokih legah prav dobro, pogrešam pa nekoliko nizkih izrazitih basov, visoki moški glasovi pa kaj radi stiskajo ter zato sočnost in elastičnost zbora na takih mestih nekoliko trpi. Ta napaka se je posebno čutila pri basih v Ocvirkovi Eno samo tiho rožo, a tudi tenorji se je niso mogli znebiti v Tomčevi »Med cveticami po logu« ter pozneje v drugem delu programa v Foersterjevi Planinska. Razen tega pa bi bilo dobro, če bi se posvetilo še malo več pažnje na vokalizacijo, posebno na ozki in poglasni e, katerega je preveč pogosto namestoval široki. V vseh drugih ozirih pa je bila vokalizacija in izgovarjava vzorna ter me je v tem pogledu ta uspeh celo malo presenetil, ako pomislim, kakšne težave imam sam s peveč, da jih v tem pogledu usmerim na boljše, če že ne morem povsem na pravo pot. Mislim tudi, da bi prišel zadnji del Premrlove Slovanske pesmi bolj do izraza, ako bi se podal nekoliko širše-počasneje. V splošnem pa je zvenel zbor zelo sočno in enotno ter sledil v vsakem pogledu dirigentu. Prav posebno pa je bila dobro zapeta točka 7., kakor tudi točke 4., 5. in 8. prvega dela programa so zelo ugajale. Občinstvo je postajalo od točke do točke vedno bolj navdušeno ter je nagradilo po vsaki končani točki dirigenta in zbor z dolgotrajnimi ovacijami. Motilo je prijeto razpoloženje le prosto vedenje nekkih oseb, ki so pa po izpovedi g. župnika bile tuje (menda vojaki, dodeljeni vojaški komisiji, ki se je nahajala ta čas tam).

Drugi del programa je obsegal točke za moški zbor: 1. A. Förster: Planinska, 2. Hubad M.: Moja kosa, 3. Žirovnik: Ribniška, 4. A. Kernjak: Pojdem v Škofce. Vse pesmi so odpeli s primerno uglajenostjo, vendar pa maloštevilnost zbora ni mogla dati kar bi človek želel. Tudi stiskanje je stopilo tupatam malo preveč v ospredje; a portamento, ki se ga je poslužil solist pri Kernjakovi Pojdem v Škofce (pri »éez eno leto«) bi bilo gotovo boljše, če bi bil izostal. Sicer je pa moški zbor dobro rešil svojo nalogo in ne morem reči, da niso bile nekatere točke, kot n. pr. Pojdem v Škofce, če prezremo portamento solista, in Ribniška, ki je odnesla največji uspeh in kjer je zlasti solist odlično imitiral Ribničana, izpadle najpovoljnejše. Tudi moški zbor je bil deležen obilnega priznanja.

V zadnjem delu sporeda pa je nastopil zopet mešan zbor ter nam zapel pesmi: 1. V. Vodopivec: Polž se je pa ženit šel, 2. Gostiša: Venček narodnih, 3. Klemenčič: Oj poglejte ptičke, 4. V. Vodopivec: Izgubljeni cvet, 5. V. Vodopivec: Knezov zet, 6. Flajšman: Triglav, in 7. V. Vodopivec: Dneva nam pripelji žar. Izmed vseh točk, ki so bile tudi dobro podane, je bil najboljše in najučinkovitejše Vodopivčev Knezov zet, kateri pa ima tudi že sam po sebi precej dramatične vsebine in je kot tak dal dovolj priložnosti dirigentu in zboru, da pokažejo svoje zmožnosti, katere smo tukaj,

v priznanje njim, mogli tudi točno ugotoviti. Seveda, čutila se je pač že utrujenost in temu je pripisati tudi v največji meri nedostatke, ki so se pojavili tupatam v manjšem obsegu, kakor n. pr. težave pri prehodih v Gostiševem Venčku narodnih, ali poltonska distonacija iz D v Es pri Flajšmanovem Triglavu. Neobčutljivih ušes pa to ni moglo nikakor motiti, aplavza je bilo vedno in pri vsaki pesmi dovolj. Zbor je pokazal tudi tukaj odlično disciplino ter dal s tem dokaz, kako resno pojmuje svoj prvi samostojni nastop. Gledano pa na celotno izvedbo obširnega programa ter vpoštevajoč stvarne razmere ne morem reči drugega, kakor le čestitati g. kaplanu Ivanu Pregeljcu nad tako dobro uspelim koncertom, pevskega zboru pa polagam na sree, da tudi v bodoče hodi po tej poti, kar bo le v čast njemu in v korist narodu.

Josip Sterbene.

Iz Idrije. 12. oktobra. Za god — dne 24. september — mi je pisal bivši župni upravitelj v Črnem vrhu nad Idrijo č. g. Filip Kavčič osem strani dolgo pismo. Sedaj se nahaja v Castel del Piano pri Peružiji. Med drugim piše tole: Nikoli nisem pričakoval, da se bom učil glasbe. V prvi šoli sem se priglasiel k petju. Profesor je poskusil moje glasilke, pa me je odslovil rekoč da nimam posluha. Vsled tega sem bil zanemarjal to stran življenja: petje in glasbo. Nisem se brigal za vse to, ki je vendar tako potrebno življenju in našemu stanu. Duhoven, ki nič ne razume glasbe, s težavo opravlja svoj poklic. Povem iz skušnje.

Ko sem prišel semkaj, so prvi dan ob mojem prihodu blagoslovili nove orgle, ki jih je izgotovil orglarski mojster Morettini. Pravijo da je prvak v tej stroki, in res popravlja sedaj orgle pri sv. Janezu v Lateranu v Rimu.

Tukajšnje orgle so jako lepe na zunaj in po notranji vsebini. V meni se je želja vzbudila, naj bi tudi jaz znal privabiti iz umotvora take melodije, katere sem poslušal.

Začel sem na harmonij izvabljeti kako pravo melodijo. Naročil sem iz Gorice od Mohorjeve družbe naše 3 zvezke: Božji spevi, Gospodov dan in Zdrava Marija. Zdaj se že 3 mesece učim pravilno igrati. Kako sem bil vesel, ko sem dobil iz harmonija melodijo, ki sem jo večkrat slišal v cerkvi. Ob domači melodiji se pozabi toliko težav, ki te spremljajo v tujini.

Pred 3 meseci je prišel v tukajšnjo faro na obisk župnik iz soseščine. On je izvrsten organist, v oktobru položi v Rimu izpite iz glasbe. Doma ima krasen klavir nemške tvrdke. Pozna nemško glasbo, rusko, češko in poljsko. Zanimal se je tudi za našo glasbo. Dal sem mu vse 3 naše pesmarice goriške Mohorjeve družbe. Na orglah je preigral vse komade in zelo so mu ugajali: »preprosta glasba, a vendar lepa in umetna. Italijani vkljub vsej naši glasbi nimamo na razpolago kaj podobnega.

Torej Italija — terra di musica e di poesia, ora grande potenza (velesila) s 43 milijoni prebivalci ne spravi skupaj kaj takega, kar je pol milijona Slovencev na Goriškem izdalo! Našemu marljivemu g. Vodopivcu naj bo ta izjava nekako zadostilo za ves trud, katerega je imel, ko je nabiral in likal gradivo za cerkveno pesmarico. G. Filip Kavčič še dostavlja, da plačuje mal honorar izvrstnemu godbeniku, ki ga dvakrat na teden vpeljuje v skrivnosti glasbe. V treh mesecih je že toliko napredoval, da ko je storil prve korake, je spregledal koliko korakov mu še manjka, da bo obvladal vsaj nekaj muzike.

Iz vsega pisma pa zveni, kako mu je žal ko je zanemaril glasbo v mladih letih, kot duhoven jo je potreboval, a ni znal; sedaj hoče popraviti zanemarjeno in to mu sedaj zelo lajša položaj, ko mora v tujem kraju brez posla živeti.

Naš Foerster nam je velikokrat pravil: muzika je nebeška hčerka, ki posladi človeku sitnosti in težave njegovega stanu, a je pa mačeha, če se od nje živi — slabo plača svoje delavce. Znan njegov izrek »za malo denarja malo muzike«. G. Filipu Kavčiču pa želimo obilo uspeha v igranju in veliko tolažbe v njegovem žalostnem položaju, posebno še ko vidi, da v domovini primanjkuje toliko duhovnov, on pa v tujini brezposelno živi.

Mihael Arko, dekan.

Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo.

Joannes Laharnar: Missa pro defunctis. Za en glas z orglami. Ljubljana, 1935. Na opalografu razmnožil in izdal Roman Pahor, Dravljje pri Ljubljani. Cena 14 Din. Kakih izredno novih domislekov ta Requiem ne prinaša, zato ga ne moremo šteti med posebne glasbene dogodke. Vendar je pa z ljubeznijo in solidno zložen, peven, giblje se v primerni legi za pevca, orgelsko spremljavo z lahkoto izvaja tudi manj izvežban organist ob slabejših orglah. Vsled teh lastnosti in vsled nizke cene se bo ta Requiem gotovo priljubil našim organistom. V glasbenem oziru bi omenil, da bi skladba precej pridobila, če bi se tonovi načini malo bolj pestro menjavali. Če je od desetih delov, ki jih skladba obsega, devet zloženih v istem tonovem načinu in če se gotovi motivi v teh delih še ponavljajo, si uho zaželi spremembe.

M. Tomc.

Tri nagrobnice. Spominu † viteškega kralja Aleksandra posvetil Lovro Hafner. Cena 2 Din. Samozaložba. Dobi se v Jugoslovanski knjigarni. Nagrobnice so namenjene moškim zborom ob prilikah, ki so razvidne iz posvetila; pa tudi kot nagrobnice bodo dobrodošle. Zložene so na tri iz obrednika vzete antifone (Verujem, da moj Odrešenik živi..., Jaz sem vstajenje in življenje..., Ne spominjaj se...). Deloma na koralne motive opirajoča se skladba ne bo delala težav pevcem. Pri pisanju za tisk bi priporočal več pazljivosti, ker se je vrnilo v štiri strani obsegajočo izdajo le preveč tiskovnih napak.

M. Tomc.

Ferdo Skok: Sveta maša. Samozaložba. Slovenci smo na polju cerkvene glasbe izredno produktivni. Če pregledamo samo en letnik Cerkv. Glasbenika ali kakega drugega lista, kjer se ocenjujejo cerkveno-glasbene izdaje, bomo ugotovili, da dosegajo te izdaje izredno visoko številko. Kakor je na eni strani razveseljiva ta ugotovitev, tako je na drugi strani žalostno pa neovrgljivo dejstvo, da med temi izdajami ni vse dobro in ne vstreza vse svojemu visokemu namenu. Ne moremo trditi, da je pri izdajanju zbirk na področju svetne glasbe vse zlata vredno, kar izide in kar nam ocenjevalci priporočajo. Vendar lahko trdimo, da se svetne kompozicije izdajajo in sprejemajo z neprimerno večjo kritičnostjo kot cerkvene. Za cerkev je, tako se zdi, kmalu vse dobro. V cerkev, kjer zahtevamo sicer v drugih ozirih kar moč najvišjo popolnost in dovršenost, najde pot glasba, o kateri ne moremo niti od daleč reči, da je kaj prida umetna, niti ni po svojem duhu cerkvena. Pri ugotovitvi tega dejstva moramo dati v veliki meri prav svetnemu glasbeniku, ki se pri imenu »cerkvena glasba« samo pomilovalno nasmehne. Saj se je še prav posebno nekako v zadnjih desetih letih vrnilo v cerkev dokaj skladb, ki cerkvi prav nič časti ne delajo. Sicer lahko sodimo o zbirkah prejšnjih desetletij kakor hočemo. Morda so enemu premalo visoko muzikalne, drugemu vsled cecilijansko dolgočasnega sloga neužitne, tretjemu se zdijo nekatere zbirke zadnjih dvajsetih let vsled kromatične natrpanosti necerkvene, pevca ubijajoče, vokalni čut zbora kazeče. Še starejšim skladbam očitajo teatralnost, preveliko ritmično razigranost. Naj bo temu kakorkoli. Vsak gleda na umetnino s svojega stališča in jo po svoje sodi, morda pravilno, lahko se pa tudi moti. Saj je tudi vsak skladatelj oseba zase, z določenim značajem, s posebno šolo, zrasel je v čisto določenih dobah in razmerah, zato tudi v svojih skladbah vsak po svoje Boga moli. Vendar opazimo, če pregledujemo starejše zbirke, v njih neko zrelost, skrbnost pri delu, izdelanost, izklesanost, ki jo v našem času v veliki meri pogrešamo. Starejši skladatelji so, tako se zdi, skrbno ločili, kateri njihov proizvod spada v koš in kateri v javnost. Če se nam pa zdi, da je v njihovih skladbah kaj proti našemu boljšemu prepričanju, bo tisti, ki zna pogledati za zaveso, kmalu spoznal, da je na dnu vendarle klenu zrno, čeprav je zunanost na videz prazna. Tako smo dobili po večjih rokah »preropenec« Riharje, Vavkne itd.

V novejšem času pa ni tako. Kdor dobiva dan za dnem nove zbirke v oceno, to žalostno resnico kmalu spozna. Za cerkvenega skladatelja se čuti vsak poklicanega, da le pozna nekaj glavnih pojmov iz harmonije, pa še te zelo površno. Tako nastajajo

zbirke, s katerimi ocenjevatelj ne ve kaj početi. Z oblikovne strani na pr. gledane nimajo ne repa ne glave. Če je to kratka pesmica, človek končno še prenese. Hujše je, če je to daljša skladba, v kateri bi morali posamezni deli zopet tvoriti celoto višjega reda. Poglavlje zase, kateremu mora dober skladatelj posvetiti veliko pozornosti, je modulatorična stran skladbe. Mirno lahko rečemo, da je od tega v veliki meri odvisen uspeh skladbe. Ne vem, ali se je praktično obdržala kaka skladba, v kateri skladatelj po mili volji šari z modulacijami, kamor ga veter zanese. Skoraj bi trdil, da ne. Prvi pogoj za dobro kompozicijo je natančno poznavanje harmonije. Dobimo pa zbirke, v katerih se skladatelj bori z najosnovnejšimi harmonijskimi pojmi. Sicer so tako zvana »pravila« v harmoniji zelo raztegljiv pojem. Skladatelj, ki razume svoj posel, se končno lahko pregreši proti kakemu »pravilu«. V danih okoliščinah bodo taka mesta morda celo prav dobro zvenela. Če pa dobim v roke zbirko, v kateri skladatelj skoraj takt za taktom prinaša grobosti, ki bijejo v obraz vsej harmoniji in še posebej zborovskemu slogu, potem si hitro ustvarim svoje mnenje o njem. Taka mesta na pr. so poleg naštetih še: cela vrsta zaporednih oktav v najrazličnejših glasovih, ki nič ne povejo; kvint ne omenjam toliko, čeprav vem, da v rokah enega skladatelja prinašajo blagoslov pri drugem pa prekletstvo. Neužitna so mesta, v katerih se razporeditev glasov kaj malo sklada s pojmom o čistem zborovskem slogu; če se n. pr. sopran giblje v najvišjih legah, drugi trije glasovi se pa nekje v nižini tiščijo skupaj, od vrhnjega glasu čisto ločeni. Še hujše je, če se bas pri visokem sopranu giblje v nižinah, do katerih komaj sežejo najboljši basisti. Taka mesta so smrt za zbor. Pri načinu komponiranja, kot je v navadi danes v cerkveni glasbi, ima veliko vlogo funkcija (pomen) akordov. V zbirkah, kot jih imam v mislih, pa rabi skladatelj nemoteno na pr. v enih glasovih tonično funkcijo, v drugih istočasno dominantno. Če bi bilo to hoteno, kar se takoj vidi iz celotnega poteka skladbe, bi bila zadeva v redu. Če je pa to le izraz skladateljeve nerodnosti, kar se da tudi na prvi pogled ugotoviti, je pa stvar drugačna. Še bolj očita je ta neskladnost, če pristopi k štiriglasnemu zborovskemu stavku solo-glas, ki bi mu moral zbor služiti za oporo.

Vrsta takih in podobnih grehov bi se dala še podaljšati. To bi bili samo zunanji tehnični nedostatki. Pa če bi bila skladba tehnično še tako »pravilna«, s tem še ni rečeno, da mora biti že dobra. Človek je lahko na zunaj še tako lepo oblečen in lepega vedenja, pa notranje ni veliko vreden. Duh je, ki daje vrednost kakemu delu. In duha manjka mnogim cerkveno-glasbenim izdajam, pa tudi prave muzike. Vse je le preveč začetniško, poskus je, ki še ne sodi v javnost.

Te misli sem ob ocenjevanju podobnih zbirk že večkrat hotel napisati. Ob tej, v naslovu omenjeni zbirki so mi znova zaživele. Ne morem ravno reči, da obsega omenjena zbirka prav vse tu našteje slabe strani. Vendar je v splošnem muzikalno še toliko šibka, da bi avtor bolje storil, če bi z izdajo še potrpel, pustil zbirko ležati in jo po nekaj letih predelal, ali jo, če se mu ne bi zdela predelave vredna, spravil v arhiv. V tej obliki, kot leži pred mano, ne morem najti na njej toliko pozitivne vrednosti, da bi jo (kljub dovoljenju lavantinskega škofijstva) z mirno vestjo priporočal za cerkveno porabo. Sicer podpisani vem ceniti delo in trud, ki je položen v tako delo. Toda sodbo, ugodno ali neugodno, je treba izreči o delu, kakršno leži pred nami. V tem slučaju pa ta sodba ne more biti pozitivna.

M. Tomc.

Breda Šček: *Čez Pohorje sinje*. 8 samospევov s klavirjem. Loče 1935. Cena 25 Din. Besedilo zložil dr. I. Rudolf. Teh samospევov bo vsak solist vesel. Dočim se zdi pri zborovskih skladbah Ščekove, da je v njih neka čudna peza, gostota, so pa ti samospევი pisani izredno živahno, gibčno, vedro. Ta zbirka potrjuje domnevo, da je skladateljica v klavirju in solopetju bolj doma kot v zboru. Morda so tudi lepa besedila pomogla, da je tukaj znala najti izraz. Pevski del je pisan za visoki glas; klavirsko spremljavo bo lahko obvladal srednje dober pianist. Po naslovu bi morda kdo sklepal, da so pesmi vsebinsko lokalno omejene, so pa splošnega značaja.

M. Tomc.

Partitura k zbirki Sv. maša in pesmi. Priredil dr. Fran Kimovec. Z dovoljenjem ljubljanskega škofijskega ordinariata 21. okt. 1935, šte. 4642. Ljubljana 1935. V založbi Jugoslovanske knjigarne. — Naše, hvala Bogu, prav lepo se razvijajoče cerkveno ljudsko petje zahteva vedno več primernih pesmi. Kar smo po dosedanjih pesmaricah ljudstvu nudili, je bilo pač z najboljšo voljo ljudstvu v porabo dano, a vse se vendar ni rabilo in se morda sploh ne bo. Zato še vedno iščemo pristno ljudskih, ljudski duši in ljudskemu čutu prikladnih pesmi, in hočemo s takimi pesmimi ljudstvo k skupnemu petju vedno bolj pritegniti. Pričujoča dr. Kimovčeva partitura k zbirki Sv. maša in pesmi je brezdvomno dober, hvalevreden poskus v to smer. Ta pesmarica ne prinaša samo skrbno izbranih ljudskih pesmi, temveč podaja tudi navodila za pevovodje, kje naj poiščejo to ali ono pesem: bodi si v Premrlovi Cerkvni ljudski pesmarici II. izdaje, bodisi v Spindlerjevi, bodisi v tej dodatni dr. Kimovčevi. Po drugi strani pa je poskrbljeno, da tudi verniki lahko dobe besedilo pesmi ali v zbirki »Sv. maša in pesmi« ali v molitveniku »Večno življenje« ali v molitveniku »Pri Jezusu« (večja izdaja). Dr. Fr. Kimovčeva partitura prinaša 36 pesmi, in sicer: 4 daritvene (za darovanje, ki smo jih najbolj pogrešali), 4 evharistične (večinoma obhajilne), 4 božične, eno postno, dve velikonočni, 12 Marijinih (med njimi je dr. Kimovčeva »Zgodnja danica«, zložena v moškem in posebej v mešanem zboru), 2 pesmi v čast Vsem svetnikom, 2 v čast Svetemu Duhu, ljudski »Oče naš«, nanovo zloženo papeško himno, Povsod Boga in Zahvalno z odgovori. Dr. Kimovec je prispeval v zbirko 11 večinoma novih pesmi in harmoniziral 9 ljudskih napevov. Skladatelji ostalih pesmi so: Premrl (3)¹, Stolcer (1), Belar (1), Ivan Zupan (1), Rihar (3), Mav (1), Hladnik (3), Moreau (1), Haydn (1), Foerster (1). Pesmi so večinoma take, da ustrezajo našemu ljudskemu večglasju, opirajočemu se v harmoničnem oziru na I., IV. in V. stopnjo. Z željo, da bi ta dodatna ljudska pesmarica kar največ pripomogla k čim večjemu razmahu našega cerkvenega ljudskega petja, jo vsem našim organistom in cerkvenim predstojništvom prav topla priporočam. Cena 16 Din.

St. Premrl.

Luka Kramolc: Pesmarica za nižje razrede srednjih in njim sorodnih šol. Druga izdaja. Odobrilo ministrstvo prosvete. Cena 26 Din. Ljubljana 1935. Banovinska zaloga šolskih knjig in učil. — Druga izdaja te pesmarice kaže, da se je prva obnesla. Tudi v tej izdaji je g. Kramolc napisal nekaj prav primernih besed za uvod; posebej še govori o glasbi in tonu ter o lepem petju, kjer daje pevovodjem in pevcem zelo praktične nasvete. Sledi nadaljnja pevska teorija. Prava pesmarica pa obsega v treh delih 98 skladb. V prvem delu 22 melodično in ritmično preprostih eno- in dvoglasnih pesmic, v drugem 62 obojestransko že bolj razvitih, v tretjem pa še 14 tro- in večglasnih, večinoma težjih, namenjenih za razne glasbene prireditve. Največ je narodnih pesmi, ki so jih priredili razni naši skladatelji. Marsikaj je v tej izdaji tudi novega; zlasti v tretjem delu najdemo v tem pogledu več izvirnih, zelo lepih in krepkih skladb. Zbirko topla priporočam.

St. Premrl.

Slovenska maša v čast sv. Cecilije za mešan zbor in samospelve z orglami zložil Anton Foerster. Op. 82. V Ljubljani. Založila Jugoslov. knjigarna. Opalografija Roman Pahor, Dravljje nad Ljubljano. Cena partituri 15 Din, glasovi po 4 Din. — Ta že v četrtem natisu izdana Foersterjeva maša je naši glasbeni javnosti že tako znana, da nam je ni treba še posebej opisovati in priporočati. Izklesana v obliki, jedernata in pristno cerkvena po svoji vsebini in izrazu, lahka pa hkratu učinkovita, zasluži, da jo še in še izvajamo in da jo uvedejo tudi tam, kjer je do sedaj še niso. Poleg Vstopa, Slave, Evangelija in Vere v enem spevu, in mašnih spevov od Svet dalje prinaša tudi prekomponirano slovesno pesem v čast sv. Ceciliji. Tisk je lep; škoda le, da se je v to izdajo vrinilo precej tiskovnih pomot. Izmed teh opozarjam samo na večje: v Slavi imej bas v prezadnjem sistemu v tretjem taktu polovinko a; v Evangeliju je ritem v zadnjem taktu 4. sistema osminka s piko in šestnajstinka, ne pa četrtna s

¹ Pri pesmi v čast Vsem svetnikom je mala tiskovna napaka; na strani 43 v 1. sistemu 2. takta morata zadnji dve osminki v sopranu in altu biti e eis in ne g e.

piko in osminka; pri tenorskih notah manjka večkrat prva pomožna črta; v Svet poj tenor v 4. sistemu v drugem taktu e e dd; pri Po povzdigovanju mora stati v 5. sistemu v II. taktu fis d, e a, d fis. St. Premrl.

Mali pianist. 2. Narodne pesemce za početni klavirski pouk priredil Josip Pavčič. Risal inž. arch. Oton Gaspari. 1935. Edicija Glasbene Matice v Ljubljani. — V tem zvezku je na vzoren način svojemu namenu primerno prirejenih 17 narodnih pesmic. Zvezek krasijo tudi zelo lepe slike. Zbirko priporočamo.

Razne vesti.

Poljski cerkveni skladatelj msgr **Frančišek Walezynski**, stolni dekan v Tarnowu, je obhajal letos biserno mašo. Jubilarju, ki je tudi pri nas znan in spoštovan, najiskreneje čestitamo.

Organist Jernej Grm orgla v Bohinjski Srednji vasi že 50 let. Pred kratkim je obhajal s svojo ženo Franco zlato poroko. Cerkvi služi pa že 70 let. Bog ga živi!

Zaslужni slovenski šolnik in kulturni delavec g. **Martin Breznik**, oče g. Alfonza Breznika, ljubljanskega trgovca z glasbili, je obhajal te dni 85 letnico rojstva. G. jubilar je kot učitelj n. pr. v št. Jakobu ob Savi, v Ljubnem v Savinjski dolini in drugod organiziral tudi cerkveno petje in pridobil župljane, da so zbirali denar za nove orgle. K njegovemu jubileju mu srčno čestitamo.

Slovenskemu skladatelju Davorinu Jenku je ljubljanska mestna občina postavila ob 100 letnici rojstva spominski steber in sicer pred hišo v Kolodvorski ulici, kjer je Jenko preživel v pokoju svoja zadnja leta. Odkritje spomenika se je vršilo v nedeljo, 10. novembra 1935. Ob tej priliki je izšla brošura o Jenku, ki prinaša njegov življenjepis in seznam vseh njegovih glasbenih del. Knjižico je izdal s podporo banske uprave odbor za proslavo Jenkove 100 letnice v Dovjah pri Cerkljah. — Ljubljanska opera je proslavila Jenkovo 100 letnico z vprizoritvijo Foersterjevega »Gorenjskega slavčeka«¹ in izvajala ob tej priliki Jenkovo overturo »Kosovo«. Slavnostni govor je imel prof. Emil Adamič. — Jenkova proslava se je vršila tudi v belgrajmskem gledališču. Izvajali so opereto »Vračarac«. Govor o Jenku je imel najbolj znani srbski glasbeni kritik vseuč. prof. Miloje Milojevič, ki se je letos tri tedne mudil v Sloveniji in zbiral podatke o življenju in delovanju Davorina Jenka. Njegova obširna študija o Jenku izide prihodnje leto.

Pri radijskem koncertu, ki so ga prenašale postaje skoraj vseh evropskih držav in več prekomorskih, zlasti v Severni in Južni Ameriki, pod naslovom »Mladina poje preko meja«, je Jugoslavijo zastopal mladinski zbor »Jadranski stražarji«¹ iz št. Vida nad Ljubljano. Pel je Adamičevo »Kukavco«, Maroltovo »Koledo« in Tomčevo »Zeleni Jurij«. Zbor je vodil učitelj Maks Jovan.

Mesto dirigenta ljubljanske radijske postaje je dobil g. Drago Sijanec, violist in dirigent. Za razpisano mesto je prosilo 13 glasbenikov.

Orglarsko šolo v Ljubljani obiskuje letos 26 učencev, celjsko pa — kakor čujemo — trideset. Naraščaja vsekako dosti, skoraj preveč.

Prof. **Matija Tome** je zložil zbirko preludijev in modulacij in jih bo izdal v lastni založbi. Na njegovo izdajo naše glasbene kroge že sedaj opozarjamo.

V Šmihelu pri Žužemberku je umrl 16. septembra 1935 ondotni organist **Dominik Lavrič**, star še le 35 let. Orglanja se je naučil z lastno pridnostjo in nadarjenostjo ter orglal skoraj 20 let. Bil je tudi dober pevovodja. Z veliko marljivostjo je sodeloval pri gasilnem društvu, katerega član in načelnik je bil. Naj počiva v miru!

¹ Davorin Jenko je bil pač tudi »Gorenjski slavček«.

G. Tone Nagele, koroški Slovenec, je dovršil letos cerkvenoglasbeno šolo na dunajski glasbeni akademiji in išče primerne službe. Njegov naslov: St. Jakob im Rosental.

Davorin Jenkova koračnica — himna »Naprej zastava Slave« slavi letos 75 letnico svojega postanka. Prvič jo je zapelo »Slovensko pevsko društvo« na Dunaju. Pozneje so jo prevzele in igrale na bojnih pohodih celo nemške in ruske vojaške godbe.

Davorin Jenkova proslava se je vršila razen v Ljubljani in Belgradu tudi v Mariboru in Ptuju. V Mariboru je nastopila Ipavčeva župa.

Za ravnatelja mariborske Glasbene Matice je imenovan dosedanji matični pevodja profesor Marjan Kozina.

Dr. Josip Cerin je dovršil nov niz narodnih napevov. Povezal je slovenske, hrvatske, srbske, prekmurske, bosanske in macedonske narodne motive v lepo zlito celoto in priredil za razne zasedbe. Za janičarsko godbo, za simfonični in za salonski orkester. Novi skladbi je naslov »Srečna vas domača«. Skladatelj išče zanjo založnika.

Kot nova učna knjiga za srednje, meščanske in podobne šole je izšla Liturgika, ki sta jo spisala srednješolska profesorja Jaklič in Vrečar.

V ljubljanski operi so v novembru 1935 že večkrat dali nanovo pripravljeno veliko Verdijevo opero 'Aida'. Naslovno vlogo je pri prvi uprizoritvi jako dobro podala sopranistka gdč. Oljdekopova, v reprizi pa je gostovala v glavni vlogi gospa Karena, ki si je za prvi nastop izbrala dosti težko vlogo, a jo je v celoti dobro izvedla. Ostale glavne vloge imajo: g. Betetto, g. Marčec, g. Zupan v izmenih z g. Petrovičem, g. Primožič in gdč. Kogejeva, ki je zadnji čas izdatno napredovala. Tudi pevski zbor se je izkazal in prijetno presenetil zlasti v II. sliki (v Vulkanovem templju). Opero je vodil kapelnik dr. Švara, režiral prof. g. Šest, insceniral inž. g. Franz. V celoti je Aida dosegla velik umetniški uspeh.

Občni zbor Cecilijinega društva stolne župnije v Ljubljani se je vršil v nedeljo 24. novembra 1935. Po nagovoru predsednika društva g. stolnega kanonika in župnika dr. Tomaža Klinarja je podal g. Anton Lavrič tajniško poročilo, g. Stanko Premrl pa blagajniško in glasbeno. — Društvo je ves čas skrbelo, da se vzdržuje stalni stolni pevski zbor, od l. 1921 celo dva pevska zbora: prvi za velike maše, drugi pa za jutranje in ostalo službo božjo. V obeh zborih je okrog 60 pevk in pevcev. Prvi zbor zbor ima vaje ob torkih in petkih od $\frac{1}{4}$ 7— $\frac{1}{4}$ 8, drugi ob sredah od $\frac{1}{4}$ 8— $\frac{1}{4}$ 9 in ob nedeljah od $\frac{1}{4}$ 3— $\frac{1}{4}$ 4. Podpornih članov: duhovnikov in laikov je okrog 90. Podporni člani so prispevali za društvo in s tem za stolni kor l. 1932 Din 2411, l. 1933 Din 2980, l. 1934 Din 2957. Stolni kor podpira seveda tudi stolna cerkev sama, g. knezoškof, gg. stolni kanoniki, banska uprava in semtertja še kakšni drugi dobrotniki. Društvo izreka vsem najtoplejšo zahvalo. Istotako pevcem in pevkam kot rednim članom, posebno še tistim, ki pojo brez nagrad. Odbor je bil izvoljen sledeči: dr. Tomaž Klinar, stolni kanonik in župnik, predsednik, Anton Lavrič, pevodja in poslovodja, tajnik, msgr. Stanko Premrl, ravnatelj stolnega kora, blagajnik in pevodja, Gustel Jeločnik, trgovski poslovodja in član stolnega pevskega zbora, arhivar.

IZ NAŠIH GLASBENIH LISTOV

»Pevecc, glasilo Pevske zveze v Ljubljani, je izšel letos do sedaj samo še dvakrat. Druga številka (3—6) je precej obširna. Prvi članek govori še o evharističnem kongresu, V. Ukmar je prispeval temeljit članek o Bachu in Händlu ob 250-letnici rojstva, Viktor Steska končuje članek o šmarskem šomastru Kračmanu (1773—1858); dva prav poučna članka je napisal Ludovik Puš: O vzgoji ritmičnega čuta in O slovenski narodni pesmi iz grl Akademskega pevskega zbora. Fr. Kramar nadaljuje s seznamom, kakšne pesmi z napevi je napisal med slovenskim narodom. Slede poročila o koncertih in novih skladbah. Glasbena priloga prinaša zborovske skladbe dr. Kimovca, Fr. Kramarja, L. B. Sočenka, M. Pirnika, M. Tomca, Fr. Marolta, L. Puša in 6 napevov Matevža Kračmana.

»Sveta Cecilija« izhaja letos zelo redno. Izšle so že vse številke. Od 3. številke dalje je objavila celo vrsto večjih in manjših člankov. Opozarjamo zlasti na sledeče: Dr. A. Golia razpravlja o orkestralni glasbi v Zagrebu, urednik Janko Barlè o adventni pesmi »Jager na lovu shraja«; ponatisnjen je iz »Cerkv. Glasbenika« Premrlov članek o Hrvatskem cerkvenem kantualu. Redno izhajajo zanimivi članki iz hrvatske glasbene preteklosti. Urednik Janko Barlè je v dveh številkah (v 5. in 6.) izčrpno podal življenjepis Franja Dugana st. z več slikami Fr. Dugana st. in dveh njegovih sinov: † Franja in Čedomila. Stanislav Prepek poroča o treh novih koralnih izdajah, ki so: Supplementum ad Kyriale ex Codicibus hispanis excerptum, Missa brevior pro defunctis in Cantus lamentationum juxta hispanos codices. Sveta Cecilija je vedno polna tudi manjših, zelo poučnih poročil: dopisov, ocen in raznih vesti iz glasbenega sveta. — V glasbeni prilogi so od 3. štev. dalje objavljene latinske in hrvatske skladbe skladateljev: Prepreka, Kolba, Canjuga, Honse (4 moteti), Taclika, Luževiča in Glibotiča.

Cirilometodski Vjesnik je izšel letos že do všteti 10. številke. Opozarjamo na važne članke tega lista: Bizantinski melurgični kodeksi v vatikanski knjižnici in Spisek kodeksov bizantinske glasbe v vatikanski knjižnici, oboje napisal jeromonah dr. Lorenzo Tardo (Grottaferrata, Italija) (4. štev.); Kako treba kombinirati glasove v pevskih zborih, piše Jurij Arbatski; Kako naj glasno čitamo note, nas poučuje A. Kolaković; Boris Popandupolo se spominja Franja Š. Kuhača kot ideologa naših glasbeno-kulturnih teženj (5. štev.); 6., 7. in 8. številka posveča najprej slavnostno besedo spominu 1050 letnice smrti sv. Metoda, se poklanja sv. Evharistiji o priliki evhar. kongresa v Ljubljani. Med nadaljnjimi članki je pomemben zlasti A. Biljakov: »Marija v vzhodni liturgiji«. V 9. številki piše Petar Dinev, lektor drž. glasbene akademije v Sofiji, o bolgarskem cerkvenem petju in njegovi zvezi z narodno glasbo, A. Kolaković pa o glasbi starih židov. 10. številka prinaša propoved dr. J. Sekedija o visokem dostojanstvu cerkvenih pevcev v liturgični službi, članek Slavka Gorjanskega »Vloga glasbe v liturgični obnovi«. Cirilometodski Vjesnik stalno prinaša tudi razna manjša poročila. Glasbene priloge so od 8. številke dalje prinesle skladbe Zlatiča, Bjulova, Fakina, Rahmaninova »Veličaj duša moja Gospoda«, op. 37, štev. 11, Krsteffa, Grečaninova, Arbatskoga, Prepreka in Vilharja.

Vse te liste toplo priporočamo.

NAŠE PRILOGE.

Današnja glasbena priloga v obsegu štirih strani prinaša Franc Babičovo mašo za advent, Blaž Arničovo Rožo božično in Stanko Premrlovo Ave Maria. Posamezni izvodi po 1.50 Din, pri večjem naročilu po 1 Din.

LISTNICA UPRAVE.

Vse naročnike, ki naročnine za l. 1935 še niso poravnali, prosimo, da to takoj store. Vsem tistim, ki se za poravnavo naročnine ne zmenijo, bomo počenši z l. 1936 list ustavili.

Izhaja kot mesečnik v dvojnih številkah. Cena listu z glasbeno prilogo vred 40 Din, za dijake 25 Din, za inozemstvo protivrednost 60 Din. Uredništvo in upravništvo: Pred Škofijo 12/I. Odgovorni urednik lista in glasbene priloge in izdajatelj Stanko Premrl v Ljubljani. — Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani Karel Čeč.